

Hodnocení nastavení dotační politiky a jejího souladu s politikou životního prostředí a udržitelného rozvoje v ČR

Výstup V27 (pracovní balíček WP5.1, dílčí cíl 1.3.1)

Projekt SS04030013 Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik

Autoři Vojtěch Máca a Josef Gotvald, Centrum pro otázky životního prostředí UK

Datum 19. října 2024

Obsah

1. Úvod	3
2. Existující hodnocení VFR	7
2.1. Evaluace	7
2.1.1. Ex-post evaluace	7
2.1.2. Ex-ante evaluace	7
2.1.3. Mid-term evaluace	8
2.1.4. On-going evaluace	8
2.2. Kontrolní závěry a zjištění NKÚ	9
2.3. Kontrolní zprávy EÚD	11
3. Hodnocení minulého období (VFR 2014–2020)	12
3.1. Hodnocené nástroje financování	12
3.2. Green tagging	16
3.2.1. Data a metodický postup	16
3.2.2. Hodnocení EGD relevantních projektů	18
3.2.3. Srovnání EGD relevantních a ostatních projektů	30
3.2.4. Explorativní analýza hnědých dotací	33
3.2.5. Shrnutí poznatků z taggingu	39
4. Aktuální období (VFR 2021–2027)	41
4.1. Nástroje financování	42
4.1.1. Národní plán obnovy	42
4.1.2. Modernizační fond	45
4.1.3. Operační programy	50
4.2. Ex-ante hodnocení	52
5. Přílohy	55
6. Použité zdroje	59

1. Úvod

Cílem dílčího cíle 1.3.1 je kvalitativně vyhodnotit soulad nastavení dotační politiky v ČR v obdobích Víceletého finančního rámce (VFR) 2014–2020 a 2021–2027 s cíli politiky v oblasti ŽP, udržitelného rozvoje a se Zelenou dohodou pro Evropu (dále též „EGD“). Tento přehledový desk-research bude následně rozšířen o dvě detailní analýzy zaměřené na oblast podpor obnovitelných zdrojů energie a politik stimulačních změnu vozového parku.

Schopnost ČR ovlivnit vývoj globálních megatrendů je omezená, dopad globálních megatrendů na budoucí vývoj ČR je však významný. Proto je jejich vliv nutné zohlednit při implementaci a řízení dlouhodobých strategií rozvoje ČR (ČR2030, SPŽP atd.). Data a indikátory sledující stav globálního klimatu a životního prostředí dlouhodobě potvrzují jeho negativní vývoj, který je spojovaný zejména s činností člověka. Již i v ČR pozorujeme častější výkyvy extrémního počasí a jeho dopady, které se vyznačují např. vysokými teplotami, častými požáry, dlouhotrvajícím suchem i nedostatkem vody. Pro dodržení závazku klimatické neutrality je proto nezbytné, aby jednotlivé státy, firmy, organizace i samotní spotřebitelé podporovali taková opatření, která snižují dopad na životní prostředí.

V prosinci 2019 představila Evropská komise (EK) ambiciózní a komplexní strategii – Zelenou dohodu pro Evropu (European Green Deal, EGD)¹, která je souborem politických iniciativ, jejímž hlavním cílem je transformace hospodářství EU v moderní, konkurenceschopnou ekonomiku. Ta má účinně využívat zdroje, oddělit hospodářský růst od využívání zdrojů a do roku 2050 dosáhnout nulových čistých emisí skleníkových plynů, aniž by došlo k opomenutí zranitelných osob, či regionů.

EGD zahrnuje všechny hospodářské sektory a jejich odvětví a také různé oblasti politiky prostřednictvím různých návrhů a iniciativ, dále zdůrazňuje potřebu komplexního a mezisektorového přístupu, v jehož rámci budou k dosažení konečného cíle v oblasti klimatu přispívat všechny relevantní oblasti politiky. EGD představuje zásadní plán proměny evropské ekonomiky, jehož cílem je zastavit bezprecedentní hrozbu změn klimatu a devastaci životního prostředí. Evropská unie (EU) si proto vytyčila, že se Evropa stane do roku 2050 klimaticky neutrálním kontinentem. V následujících desetiletích tak čeká Evropu významná ekonomická, sociální a environmentální transformace. V plánu je proměnit současnou ekonomiku v konkurenceschopný systém, jenž účinně využívá zdroje, avšak zabraňuje znečištění a degradaci životního prostředí.

EGD cílí na splnění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030, Cílů udržitelného rozvoje (the Sustainable Development Goals, SDGs)² a závazku Pařížské dohody o změně klimatu³ k celosvětovému omezení vypuštěných emisí skleníkových plynů. Jednotlivé pilíře opatření jsou:

- **klima:** rychlé snižování emisí do roku 2030 a klimatická neutralita v roce 2050 – emise byly v posledních 30 letech sníženy o 23 % (v Česku o 35 %⁴), zatímco ekonomika vzrostla o 61 %,

---

¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Zelená dohoda pro Evropu, COM/2019/640 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

² https://www.mzp.cz/cz/agenda_2030

³ https://www.mzp.cz/cz/parizska_dohoda

⁴ https://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi

- **energetika:** čistá, dostupná a bezpečná energie – na výrobu a využívání energie připadá více než 70 emisí skleníkových plynů,
- **hospodářství:** čisté oběhové hospodářství neboli cirkulární ekonomika – udržitelné využívání zdrojů a transformace z hlediska spotřeby zdrojů nejnáročnějších odvětví,
- **stavebnictví:** stavebnictví a renovace – na budovy připadá 40 % spotřebované energie⁵ a míra renovace fondu budov v členských státech se v současné době pohybuje mezi 0,4 a 1,2 %⁶,
- **doprava:** udržitelná a inteligentní mobilita – doprava produkuje téměř čtvrtinu všech skleníkových plynů a podíl stále roste, k dosažení klimatické neutrality je nezbytné emise ze všech druhů dopravy snížit do roku 2050 o 90 %⁷,
- **zemědělství:** od zemědělce ke spotřebiteli aneb „z farmy na vidličku“ – zemědělství se na celkové produkci skleníkových plynů podílí až z 22 %⁸,
- **biodiverzita:** ekosystémy a biologická rozmanitost,⁹
- **rizikové látky:** životní prostředí bez toxických látek¹⁰,
- **financování a regionální rozvoj:** investice do ekologické budoucnosti – EK přislíbila zmobilizování nejméně 1 bilionu eur ve formě udržitelných investic,
- **výzkum a inovace:** výzkum pohánějící transformační změny – podpora bude realizována prostřednictvím nástrojů rámcového programu Horizon Europe¹¹.

Nejkomplexnější implementací EGD je balíček Fit for 55, který cílí na snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 oproti roku 1990, a byl Evropskou komisí představen v červenci 2021. Balíček obsahuje jak návrhy upravující stávající směrnice, či nařízení, tak úplně nové legislativní návrhy, přičemž se zaměřuje na oblasti, jako je obchodování s emisními povolenkami (EU ETS), uhlíkové vyrovnání na hranicích, energetiku, dopravu a paliva, či využívání půdy a lesnictví. Před koncem volebního období stávající Komise byla Evropským parlamentem a Radou schválena valná většina návrhů z balíčku, prakticky jediným neschváleným návrhem zůstává přepracování směrnice o harmonizaci zdanění energií (2003/96/ES). Jednotlivá opatření balíčku Fit for 55 lze rozdělit do tří hlavních skupin: První skupinu tvoří tzv. tržní mechanismy, které zahrnují zejména evropský systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS) a mechanismus přeshraničního uhlíkového vyrovnání CBAM, další sada opatření spadá pod cíle a regulace, které zahrnují mj. revizi stávající směrnice o obnovitelných zdrojích energie, směrnic o energetické účinnosti a energetické účinnosti budov, nařízení o výkonnostních normách pro emise CO₂, infrastrukturu pro alternativní paliva.

---

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1835

⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Renovační vlna pro Evropu – ekologické budovy, nová pracovní místa, lepší životní úroveň, COM(2020) 662 final.

⁷ https://transport.ec.europa.eu/news/efficient-and-green-mobility-2021-12-14_en

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_20_908

⁹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obnově přírody, COM(2022) 304 final.

¹⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů: Cesta ke zdravé planetě pro všechny Akční plán EU: Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy, COM(2021) 400 final.

¹¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Třetí skupinu návrhů tvoří podpůrná opatření, kde např. k zajištění sociálně spravedlivé a solidární transformace vzniká Sociální klimatický fond. Na základě revizí EU ETS došlo k podpoře prostřednictvím Inovačního a Modernizačního fondu, přes které se využívají výnosy z prodeje emisních povolenek.

Prostředky EU jsou obecně alokovány skrz tzv. víceleté finanční rámce (VFR, MFF), které jsou schvalovány na období nejméně pěti let a mají zajistit řádné řízení výdajů EU v rámci jejich vlastních zdrojů. Příslušné nařízení o víceletém finančním rámci stanoví výdajové stropy pro široké kategorie (okruhy) výdajů. Pátý VFR pokrýval období 2014–2020, aktuální šestý pak období 2021–2027. Operační programy, které členské státy předkládají samostatně, slouží k čerpání podpory z fondů Evropské unie a týkají se mimo jiné oblasti životního prostředí.

Tabulka 1: Víceletý finanční rámec 2014–2020 (mil. EUR2011)

Prostředky na závazky	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014–2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	49 713	72 047	62 771	64 277	65 528	67 214	69 004	450 554
1a: Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
1b: Hospodářská, sociální a územní soudržnost	34 108	55 726	46 045	46 584	47 038	47 514	47 925	324 940
2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje	46 981	59 765	58 204	53 448	52 466	51 503	50 558	372 925
z toho: výdaje související s trhem a přímé platby	41 254	40 938	40 418	39 834	39 076	38 332	37 602	277 454
3. Bezpečnost a občanství	1 637	2 269	2 306	2 289	2 312	2 391	2 469	15 673
4. Globální Evropa	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Správa	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
6. Náhrady	27	0	0	0	0	0	0	27
CELKOVÉ PROSTŘEDKY NA ZÁVAZKY	114 430	150 549	140 151	137 196	137 866	139 078	140 242	959 512
CELKOVÉ PROSTŘEDKY NA PLATBY	128 030	131 095	131 046	126 777	129 778	130 893	130 781	908 400

Zdroj: Příloha nařízení Rady (EU, Euratom) č. 1311/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020

Tabulka 2: Víceletý finanční rámec 2021–2027 (mil. EUR2018)

Prostředky na závazky	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021–2027
1. Jednotný trh, inovace a digitální technologie	19 712	19 666	19 133	18 633	18 518	18 646	18 473	132 781
2. Soudržnost, odolnost a hodnoty	49 741	51 101	52 194	53 954	55 182	56 787	58 809	377 768
2a. Hospodářská, sociální a územní soudržnost	45 411	45 951	46 493	47 130	47 770	48 414	49 066	330 235
2b. Odolnost a hodnoty	4 330	5 150	5 701	6 824	7 412	8 373	9 743	47 533
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	55 242	52 214	51 489	50 617	49 719	48 932	48 161	356 374
z toho: výdaje související s trhem a přímé platby	38 564	38 115	37 604	36 983	36 373	35 772	35 183	258 594
4. Migrace a správa hranic	2 324	2 811	3 164	3 282	3 672	3 682	3 736	22 671
5. Bezpečnost a obrana	1 700	1 725	1 737	1 754	1 928	2 078	2 263	13 185
6. Sousedství a svět	15 309	15 522	14 789	14 056	13 323	12 592	12 828	98 419
7. Evropská veřejná správa	10 021	10 215	10 342	10 454	10 554	10 673	10 843	73 102
Celkové prostředky na závazky	154 049	153 254	152 848	152 750	152 896	153 390	155 113	1 074 300
Prostředky na platby celkem	156 557	154 822	149 936	149 936	149 936	149 936	149 936	1 061 058

Zdroj: Příloha 1 nařízení Rady (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027

Struktura této zprávy je následující – nejprve jsou stručně shrnuty existující (veřejně dostupné) evaluace využití prostředků z VFR v ČR obsažené v knihovně evaluací Národního orgánu pro koordinaci a veřejné kontroly ze strany NKÚ. Poté následují vlastní analýzy – nejprve ex-post hodnocení výdajů z VFR 2014–2020 postupem vycházejícím z taggingu zeleného rozpočtování, a poté ex-ante vyhodnocení alokací VFR 2021–2027 a Modernizačního fondu vůči modelovým scénářům zpracovaným ve WP2 a využívaným jako podklad pro aktualizaci Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu.

2. Existující hodnocení VFR

2.1. Evaluace

2.1.1. Ex-post evaluace

V knihovně evaluací zastřešujícího portálu evropských fondů v ČR¹² je pouze několik málo ex-post dopadových evaluací, které se navíc s jedinou výjimkou zabývají programovým obdobím 2007–2013. Pouze 5 takových evaluací je dostupných v plném znění. Studie RegioPartner a AQE advisors (2016) se zabývá vyhodnocením efektů a dopadů OP Praha – Konkurenceschopnost pomocí dotazníkového šetření, polostrukturovaných rozhovorů a případových studií; metodicky vychází z teorie změny. Studie Evaluation Advisory CE (2018) vyhodnocuje oblast výzkumu a vývoje pomocí dotazníkového šetření (expertního panelu) a případových studií; metodicky vychází z teorie změny. Studie SPF Group a Evaluation Advisory CE (2018a, 2018b) vyhodnocuje podpory v oblastech nakládání s odpady a snižování energetické náročnosti pomocí kontrafaktuální analýzy (u nakládání s odpady s využitím kontrolní skupiny, u energetických úspor s využitím měření před a po), dotazníkového šetření (na efekt mrtvé váhy) a případových studií; metodicky rovněž vychází z teorie změny. Nejnověji se pak studie Naviga Advisory and Evaluation a VŠE (2023) zabývá replikací kontrafaktuálního vyhodnocení OP PI (se shodnou metodologií jako původní studie, avšak s prodlouženými datovými řadami), metodicky se jedná o ekonometrickou analýzu spárovaných skupin podpořených a nepodpořených podniků vybraných na základě dostupných firemních charakteristik. Odhady byly získány použitím 3 statistických technik – propensity score matching, kernel matching a nearest neighbor pairing.

2.1.2. Ex-ante evaluace

Knihovna evaluací obsahuje též malé množství ex-ante evaluací, které se zabývají programovým obdobím 2014–2020 a posuzují oblast životního prostředí. Pouze jedna je dostupná v plném znění. Jde o studii Naviga 4 (2017), jejímž cílem je zejména zhodnocení dosavadního plnění specifických cílů programu. Data byla získána pomocí metod desk research a data mining, dále byly provedeny rozhovory s klíčovými aktéry a bylo provedeno dotazníkové šetření (CAWI). Strategie OPŽP zůstala dle studie plně v souladu s identifikovanými potřebami či strategickými dokumenty. Programový dokument ale neobsahuje strategie pro boj se suchem, a to zejména proto, že se staly aktuálními až v období po jeho schválení. Některé národní programy se překrývají. V rámci prioritních os PO 4 a PO 5 došlo k nižšímu čerpání, než se předpokládalo, proto řídicí orgán reagoval a nastavil nové podmínky výzev a zvýšil dotace. Polovina specifických cílů byla hodnocena s podstatnými výhradami či riziky, zpřesňující hodnocení se ale daly očekávat po skončení programového období. Představené nedostatky zahrnuli autoři do doporučení, včetně provedení analýzy administrativní náročnosti administračního systému MS 2014+ nebo přehodnocení nastavení milníků a cílových hodnot pro některé prioritní osy.

---

¹² <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci>

2.1.3. Mid-term evaluace

Knihovna evaluací obsahuje také mid-term evaluace, kterých čítá větší množství, ale stále nikterak vysoké. Stejně jako u ex-post evaluací je dostupných v plném znění pouze 5 mid-term, z nichž se 3 týkají oblasti rybářství. Oddělení monitoringu a evaluací fondů EU, Odbor fondů EU a MŽP (2016) vypracovaly studii na kotlíkové dotace, jež je poskytováno z OPŽP a jsou administrovány krajskými úřady (za 13 krajů bez hl. m. Prahy)¹³. Autoři vypracovali online dotazníky, které byly krajskými úřady rozeslány žadatelům. Otázky se týkaly zejména spokojeností s nastavenými administrativními procesy a s výší podpory. Respondenti navíc mohli sami napsat doporučení změn. Na třech vybraných krajských úřadech byly také provedeny řízené rozhovory. Publicita programu, první z oblastí vyhodnocení, byla velmi účinná vzhledem k velkému zájmu občanů zásluhou převážně internetových zdrojů a zpráv. Respondenti byli spokojeni také s administrací, spokojenost panovala v 8 ze 13 zahrnutých krajů u více jak 90 % respondentů. Jedna třetina také uvedla, že by si kotel bez dotace vůbec nepořídila a 83 % uvedlo, že výše dotace byla dostatečná. Autoři uvedli několik doporučení, které se týkají zejména elektronické administrace programu, reakcí na úroveň poptávky či zrušení mikroenergetických opatření.

Stejně instituce jako v předchozí studii (Oddělení monitoringu a evaluací fondů EU, Odbor fondů EU a MŽP, 2016) vypracovaly také další závěrečnou zprávu (2019) na integrované nástroje územní dimenze, ze které vyplynulo, že se mají sjednotit pravidla pro všechny operační programy a zjednodušit fáze schvalování integrované strategie. Studie MZe ČR (2017) nepřinesla žádná nová opatření ani závažná zjištění na revizi strategie pro sektor akvakultury v ČR, nadále má být dodrženo úspěšné pokračování realizace projektů. IREAS centrum (2019) zhodnotilo průběžně OP Rybářství a zanalyzovalo finanční nástroje. Autoři stanovili doporučení na základě procesní analýzy a analýzy věcného pokroku. Vyplyvá z nich hlavně snížení administrativní náročnosti procesů a přehledné uspořádání informací pro žadatele. Jako nezbytné uvedli také vytvoření efektivního a trvalého elektronického systému sběru dat z akvakultury a posílení podpory projektů zaměřených na modernizaci akvakulturních podniků. Konečně Naviga 4 a HOPE Group (2017) vypracovali studii na procesní a výsledkové hodnocení OP Rybářství. Provedli několik strukturovaných rozhovorů s aktéry implementační struktury, věcnými garanty strategie a zástupci odvětví akvakultury, dále připravili dotazníkové šetření a poslední metodou byla desk research. Rybářství představuje jen malou část celého programového období, a proto nebyly doporučeny zásadní změny v trendech, problémech a rozvojovém potenciálu sektoru, které by vyžadovaly adaptaci programu na strategické úrovni, stabilní zůstala i produkce ryb a specifické cíle programu nadále zůstaly relevantní a nutné je pouze upravit několik indikátorů, cílových hodnot či vyjasnit definici a metodiku výpočtu indikátorů.

2.1.4. On-going evaluace

Finanční analýza Ascendu (2020) se zaměřila na opatření ke zlepšení kvality ovzduší, analýzy nákladů a nákladové efektivity opatření ke zlepšení kvality ovzduší v několika oblastech. Efektivita dotační intervence je dle analýzy snižována požadavkem na zvyšování důrazu na podporu opatření v územích se zhoršenou kvalitou ovzduší, tato místa jsou pak zvýhodněna

---

¹³ Kotlíkové dotace jsou velmi specifický případ, kdy kraje z hlediska vykazovaného čerpání OPŽP vystupují jako příjemci operací, ačkoli je dále rozdělují „konečným“ příjemcům – domácnostem.

natolik, že je zde upozaděno hodnotící kritérium zaměřené na nákladovou efektivitu. Autoři doporučují spíše využít bonifikaci projektu, namísto bodového hodnocení.

Operační programy se vztahem na životní prostředí dle analýzy přispívají k plnění cílů ohledně tuhých částic PM₁₀ a PM_{2,5}. Nejvyšší nejistotou co do odhadovaného intervalu investičních nákladů pro dosažení cílů NPSE a PZKO představuje snížení emisí NO_x, proto se teoreticky náklady odhadují v intervalu mezi 0,8 bil. Kč a 4,6 bil. Kč podle použité nákladové efektivity snížení emisí NO_x. *„Vyšší hodnoty odpovídají teoretické nákladové efektivitě OP PIK a je vysoce pravděpodobné, že celkové náklady se v této výši nebudou pohybovat, a to i z toho důvodu, že tato nákladová efektivita vychází z emisních faktorů dle vyhlášky č. 480/2012 Sb., o energetickém auditu a energetickém posudku, které odpovídají energetickému mixu ČR. Tyto faktory jsou relevantní v případě, že dosažená úspora energie nenahrazuje konkrétní stávající spalovací zdroj.“*

Jako kritérium přijatelnosti doporučuje analýza stanovit minimální hodnotu měrné finanční náročnosti na snížení emisí a minimální hodnotu snížení emisí vyjádřené v procentech. Musí se také dávat pozor na včasné vypsání výzev na náhrady kotlů, a tím plnění směrnic EU v oblasti ochrany ovzduší (i vzhledem k vedenému řízení pro porušení transpoziční povinnosti). Měly by se také podporovat přednostně takové projekty podávané fyzickými osobami spadající do sociálně slabších skupin obyvatelstva.

2.2. Kontrolní závěry a zjištění NKÚ

Řadu relevantních poznatků přinesl ve svých závěrech také Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ), který se zabýval hlavně kontrolou hospodárnosti hned u několika projektů souvisejících s životním prostředím financovaných z operačních programů. Ačkoli minulé programové období skončilo rokem 2020, stále se některé projekty neuzavřely, a jejich kontrola tak nadále probíhá.

Předmětem kontroly „Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 22/09 – **Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu**“ (NKÚ, 2023a), bylo nakládání s prostředky státu a Evropské unie určenými na péči a ochranu o přírodu a krajinu v letech 2019–2021 ze strany Ministerstva životního prostředí (MŽP) a Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK). NKÚ za největší problémy označil budoucí nesplnění některých ukazatelů sloužících k posouzení úrovně plnění cílů programů či nestanovení kritérií pro hodnocení Programu péče o krajinu (PPK) a jeho přínosy, jež MŽP nesledovalo a nevyhodnocovalo, nebyla to však jediná pochybení, která NKÚ zjistil.

Některé nedostatky vyhodnotil NKÚ jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně, či porušení právních předpisů. Později na zjištění zareagoval i přímo dotčený subjekt – MŽP (2023) – a většinu zpochybnil. Oproti tomu souhlasil např. s nízkým plněním indikátorů, ovšem doplňuje, že takové kritérium se musí vyhodnotit až při předložení závěrečné zprávy o realizaci po ukončení celého projektu. Zjištěné nedostatky přispívají ke zhoršení stavu přírodních lokalit a druhů. EK odhaduje, že každoroční ztráty v důsledku neplnění hlavního cíle Strategie EU v oblasti biodiverzity do roku 2020 činí 50 mld. eur. K úbytku biologické rozmanitosti dochází také v ČR. AOPK vítá průběžné kontroly, vždy pomohly k reflexi některých přístupů v nastavení nástrojů a ke zkvalitnění činností. Tato kontrola však žádný využitelný podnět pro zlepšení nastavení administrace nepřinesla. Zvláště výsledná interpretace se od reálné situace odchyluje.

Cílem kontroly „Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 21/06 – **Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na realizaci opatření v oblasti nakládání s odpady**“ (NKÚ, 2022a)

byl příspěvek dotací (z evropského operačního programu OPŽP 2014–2020) k předcházení vzniku odpadů a správnému nakládání s nimi. NKÚ připomenul zásadní problémy v nakládání s odpady – produkce odpadů neklesá a skládkování nadále zůstává nejvyužívanější metodou odstraňování komunálního odpadu. Z těchto a dalších důvodů evropské dotace nepomohly ke zvýšení kapacity pro recyklaci ani k modernizaci, či vybudování zařízení na energetické využití ostatních odpadů.

Během programového období OPŽP 2014–2020 došlo k nízkému plnění indikátorů pro projekty, které byly v realizaci k 31. 12. 2020, a na něž se vynaložilo 8,9 mld. Kč, z čehož necelá polovina putovala na sběr, třídění a úpravu odpadů. Došlo k 1,2% navýšení kapacity nově vybudovanými, nebo zmodernizovanými zařízeními na energetické využití ostatních odpadů a k 7,47% zvýšení kapacity pro recyklaci odpadů, nedošlo však k navýšení kapacity dle stanovených cílů. Takto bylo 39 % odpadu opětovně použito, či recyklováno, jen 13 % odpadu energeticky využito, zbytek skončil na skládkách. Problémem v ČR je také nedostatečné zvyšování kapacit pro recyklaci odpadů a budování, či modernizace stávajících zařízení na energetické využití. Navíc až se zpožděním (oproti směrnicím EU) byla přijata legislativa, která omezuje používání jednorázových plastových výrobků.

Kontrolní akce (viz NKÚ (2021a) „Kontrolní závěr z kontrolní akce 20/05 – **Podpora energetických úspor u veřejných budov**“) spočívala v prověření, zda byly peněžní prostředky určené na podporu energetických úspor u veřejných budov vynakládány v souladu s právními předpisy. Snížení konečné spotřeby energií ve veřejných budovách se týkalo téměř 2 500 projektů, z čehož bylo více než 400 fyzicky ukončených. Mezi roky 2014–2019 bylo splněno 71 % závazného cíle. Peněžní prostředky přispěly cca jednou pětinou úspor energií, kterých má být prostřednictvím OPŽP dosaženo. Za velký nedostatek ze strany veřejných institucí bylo označeno nevyužívání možnosti čerpání těchto prostředků, 76 % celkového počtu objektů nesplňovalo do konce roku 2019 požadavky na energetickou náročnost, v důsledku čehož ČR nedosáhla požadovaných úspor ke konci roku 2020.

Prostřednictvím programu Nová zelená úsporám (NZÚ) nebyly realizovány výdaje ve výši dle zákonem stanovené části výnosů z dražeb emisních povolenek. MŽP umožnilo čerpat prostředky až v průběhu roku 2017 (4 roky po startu NZÚ), a to jen na projekty financované z OPŽP. Dále došlo k pochybení u překročení stanovené lhůty pro délku procesu schvalování projektů (dodrženo pouze u 60 % projektů), v podprogramu NZÚ – Budovy veřejného sektoru byla tato lhůta překročena vždy.

Co se týče kontrolní akce „KA č. 21/09 – **Peněžní prostředky vynakládané na projekty návštěvnické infrastruktury související s ochranou přírody**“ (NKÚ, 2022c), tak zde nebylo dostatečně zajištěno účelné a hospodárné využití peněžních prostředků. Opět problém tkví v nestanovení jednoznačných hodnotících kritérií, a tím nemožné vyhodnocení přínosů. Navíc ani takto nedostatečně stanovené podmínky výběru projektů však MŽP nerespektovalo a schválilo projekt, který podmínky nesplňoval.

Podjatost a netransparentnost byla zjištěna u OPŽP s vlivem na výsledek výběrového řízení a porušení zásad 3E (zejména hospodárnost), taková zjištění patří mezi ta s největším finančním dopadem za rok 2020, což bylo zveřejněno ve vydání **Zprávy o finančním řízení prostředků EU** z roku 2021 (NKÚ, 2021b). V souvislosti s koronavirovou pandemií využilo několik OP (také OPŽP) dočasné možnosti 100% navýšení míry spolufinancování ze zdrojů EU, další OP realokovaly nevyčerpané prostředky ve prospěch jiných programů a prostředky mířily také na programy určené na kompenzace.

Vydání zprávy z roku 2022 (NKÚ, 2022b) uvádí, jak programy a čerpání ovlivnily zejména dopady migrační krize vyvolané válečným konfliktem na Ukrajině. Z OPŽP jsou podporovány potravinové banky a také se jeho prostřednictvím realizují dotační programy mířící na ochranu

před následky sucha a povodněmi. „Komise (...) doporučila mj. zachovat podpůrné nastavení fiskální politiky s využitím Nástroje pro oživení a odolnost, posilovat investice s cílem podpořit růstový potenciál a věnovat pozornost skladbě veřejných financí s ohledem na zelenou a digitální transformaci s upřednostňováním strukturálních reforem, které přispějí k udržitelnosti veřejných financí.“

Nepodařilo se však splnit některé cíle zelené transformace (zejména v oblasti dopravy). Na podporu zelené transformace bylo spuštěno přidělování podpor z Modernizačního fondu, avšak pandemie negativně ovlivnila plnění cílů, a došlo mj. k poklesu podílu veřejné hromadné dopravy na celkových přepravních výkonech. Zpráva podotýká, že základní strategický dokument Dopravní politika ČR pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050 řadí priority mezi budování tranzitních železničních koridorů včetně železničních uzlů a modernizace dalších tratí transevropské dopravní sítě TEN-T, stěžejní důraz je ale stále upřen na infrastrukturu pro silniční dopravu, zejména na nové úseky dálnic a příslušných obchvatů. Mezi úspěchy se dá zařadit rozvoj cyklistické infrastruktury, výstavba nových tramvajových a trolejbusových tratí, instalace dalších rychlonabíjecích a běžných dobíjecích stanic. Stejně priority přetrvaly i do další Zprávy (NKÚ, 2023b). S oblastí životního prostředí souvisí jedna kontrolní akce, dále byly, stejně jako v předchozích letech, provedeny audity u operačních programů.

Výrok s významným dopadem byl vydán u dvou operačních programů, oba souvisí s udržitelností nebo životním prostředím, a to OPŽP a OP PIK. Válečný konflikt na Ukrajině a inflační tlak navíc přináší nutnost řešit alternativní cesty a zdroje pro náhradu ruského zemního plynu – zejména zajistit kapacity LNG terminálů z Nizozemska a Polska.

2.3. Kontrolní zprávy EÚD

Zvláštní zpráva Evropského účetního dvora (EÚD) č. 11/2020 (EÚD, 2020a) zdůrazňuje, že je třeba klást větší důraz na nákladovou efektivnost, jíž se OP ani výběr projektů neřídily. Komise vydala lepší pokyny, ale navzdory nim se projekty stále nesoustředí na dosahování co největších možných úspor v oblasti energetické účinnosti na investované euro, proto není jasné, nakolik financování EU přispělo k plnění cílů.

Ze zvláštní zprávy EÚD č. 18/2020 (EÚD, 2020b) týkající se ETS vyplývá, že bezplatné přidělování povolenek bylo třeba zacílit lépe. Kromě toho se výrazně snížila rychlost dekarbonizace v energetice, je tak nezbytné neustále aktualizovat postupy pro přidělení bezplatných povolenek, aby odrážely Pařížskou dohodu a aktuální dění. Státy EU v roce 2023 odhlasovaly konec bezplatných povolenek pro průmysl v roce 2034. Investice byly stále využity (mj. také v ČR) na vylepšení stávajících uhelných elektráren, nikoli na přechod na méně znečišťující paliva. Výnosy z dražeb navíc nebyly v odpovídající výši využívány k dosažení cílů v oblasti zvýšení energetické účinnosti u veřejných budov.

3. Hodnocení minulého období (VFR 2014–2020)

Do tohoto hodnocení jsou zahrnuty podpory poskytované z 8 operačních programů VFR 2014–2020, s environmentální oblastí souvisí 6 z celkových 10 národních operačních programů. Nejprve jsou stručně charakterizovány jednotlivé programy, poté jsou popsána použitá data a metodika hodnocení a následně představeno samotné hodnocení.

3.1. Hodnocené nástroje financování

Operační program Životní prostředí umožnil čerpat z Fondu soudružnosti (CF) a Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRD) finanční prostředky na projekty v oblasti ochrany životního prostředí v objemu 2,79 miliardy eur (cca 70 mld. Kč), resp. 3,28 mld. eur celkových způsobilých výdajů. Hlavní cíl programu je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel, podporování efektivního využívání zdrojů a zmírňování dopadů změny klimatu v relaci na eliminaci negativních dopadů lidské činnosti, a zaštiťoval celkem pět podporovaných oblastí:

- zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní – 27,49 % celkové alokace, cca 19,33 mld. Kč;
- zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech – 20,41 % celkové alokace, cca 14,35 mld. Kč;
- odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika – 16,45 % celkové alokace, cca 11,56 mld. Kč;
- ochrana a péče o přírodu a krajinu – 12,61 % celkové alokace, cca 8,86 mld. Kč;
- a energetické úspory – 19,69 % celkové alokace, cca 13,84 mld. Kč.

Jedna podpůrná osa (PO; Technická pomoc) představuje financování nezbytných činností pro zajištění implementace daného OP (3,35 % celkové alokace, cca 2,36 mld. Kč). Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (PO 4) a Státní fond životního prostředí ČR (ostatní PO) plní roli zprostředkujících subjektů k řídicímu orgánu MŽP ČR. Za rok 2022 byly vyhlášeny čtyři nové výzvy (v rámci PO 3, 4 a 5), v daném roce bylo otevřeno dalších šest výzev z předešlých let pro příjem žádosti, celkově se ke konci roku 2022 vyhlásilo celkem 163 výzev v objemu převyšujícím celkovou alokaci OPŽP.

Integrované nástroje (ITI a CLLD – Integrovaná územní investice a Komunitně vedený místní rozvoj) se v daném programu využívá v souhrnné alokaci 2,525 mld. Kč (ITI: 1,4 mld. Kč; CLLD: 1,125 mld. Kč) prostředků EU. Dané integrované nástroje se vyznačují dlouhým procesem hodnocení, a proto pro ně byly výzvy (celkem 13) vyhlášeny již počátkem roku 2017 a bylo přijato 341 projektů v rámci integrovaných nástrojů ve výši 1,4 mld. Kč. Všechny přijaté projekty byly k 31. 12. 2022 vyhodnoceny a 240 projektů se podpořilo poskytnutím 0,8 mld. Kč, většina projektů byla navíc fyzicky dokončena, u projektů zaměřených na ochranu přírody probíhala neoddělitelná následná péče.

Žádná realokace finančních prostředků v roce 2022 neproběhla. Začaly se však projevat dopady situace na Ukrajině, v jejímž důsledku docházelo k prodlužování termínů realizace zadávacích řízení a odstoupení od dříve schválených projektů. Celkem bylo k 31. 12. 2022 za

celé programové období zaregistrováno 15 464 žádosti o podporu ve výši cca 177 mld. Kč, z čehož 3 808 žádostí bylo předloženo do Specifického cíle 5.1 („Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie“). Celkem MŽP schválilo téměř dvě třetiny všech žádostí (9 858), právní akt byl vydán u 9 685 projektů, v celkové hodnotě 98 mld. Kč. Za tento program tak bylo pravidlo N+3 pro rok 2022 splněno již v předešlém roce.

Operační program Doprava (OPD) představuje hlavní technický a finanční dokument pro řešení klíčových problémů a naplňování strategických investičních potřeb v sektoru dopravy v České republice, a to nejenom v programovém období 2014–2020. Roli řídicího orgánu vykonává Ministerstvo dopravy prostřednictvím Odboru fondů EU a řadí se mezi největší operační programy v ČR. Pripadá na něj 4,56 mld. eur (cca 123 mld. Kč). Plnění OP přispívá k plnění strategického cíle „Rozvoj dopravní a technické infrastruktury a ochrana životního prostředí“, priority pro financování „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“. Základní strategické priority OP ovlivňuje výhled Dopravní politiky do roku 2050 a Střednědobý plán rozvoje dopravní infrastruktury. OPD cílí zejména na vlastníky, či správce dotčené infrastruktury a dopravních prostředků, a to na podporu udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách. Jedná se především o:

- dokončení páteřní infrastruktury a napojení regionů na síť TEN-T,
- podporu udržitelné mobility s důrazem na města,
- zlepšení po stránce kvality a funkčnosti,
- odstranění přetrvávajících úzkých míst v klíčové infrastruktuře.

OP D je financován ze dvou fondů zdrojů Evropské unie: Fondu soudružnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj. Počet prioritních os se oproti předchozímu programovému období značně zredukoval (z šesti na tři + technickou pomoc):

- PO 1: Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu – 51,18 % celkové alokace, cca 63 mld. Kč;
- PO 2: Silniční infrastruktura na síti TEN-T, veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu a řízení silničního provozu – 27,49 % celkové alokace, cca 33,84 mld. Kč;
- PO 3: Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T – 19,79 % celkové alokace, cca 24,36 mld. Kč;
- PO 4: Technická pomoc – 1,54 % celkové alokace, 1,90 mld. Kč.

Ukončení vyhlášení výzev v daném programovém období skončilo v roce 2020, za tuto dobu bylo vyhlášeno 77 platných výzev, stejně jako u výše uvedených programů i zde objem výzev převýšil celkovou alokaci programu (116,87 %). Registrovalo se celkem 538 projektů, ale z administrace jich bylo vyřazeno 212, z toho 17 v roce 2022. Vydáno bylo celkem 347 právních aktů, 13 v roce 2022, ke konci roku 2022 bylo ale 28 projektů staženo z realizace, a staly se tak nedokončenými projekty. Fyzicky ukončených projektů bylo ke konci roku celkem 178, dalších sedm se dokončilo do konce února 2023. Limit pravidla N+3 pro rok 2022 tak byl naplněn na 124,2 %.

Celkové způsobilé výdaje projektů byly vykázány ve výši 112,4 mld. Kč (86,1 % alokace), tato hodnota se zvýšila o 15,9 mld. Kč. Způsobilé výdaje byly ke konci roku 2022 certifikovány v hodnotě 111,7 mld. Kč. V rámci průběžných žádostí o platbu bylo vyžádáno celkem 89 mld. Kč v očištěné výši o korekce z uzavírání účtů.

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) je stěžejním programem pro podporu českých podnikatelů během programového období 2014–2020.

Finanční prostředky z celkového objemu 4,33 mld. eur (cca 110 mld. Kč) slouží žadatelům na spolufinancování podnikatelských projektů (mimo území hl. města Prahy) ve zpracovatelském průmyslu a souvisejících službách. Daným objemem představuje OP PIK třetí největší operační program období 2014–2020. Níže uvedený graf zobrazuje stav čerpání z OP PIK v mld. Kč. Celkem bylo podáno 27 927 žádostí o podporu, 13 026 bylo administrovaných žádostí o podporu a 13 025 projektů s právním aktem.

Agentura pro podnikání a inovace (API) plní roli zprostředkujícího subjektu k řídicímu orgánu MPO ČR. API hodnotí projekty z hlediska kritérií přijatelnosti či splnění formálních náležitostí, monitoruje projekty apod. Daný program byl zaměřen na využití výsledků průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje a zvýšení inovační výkonnosti, dále v energetické oblasti také zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů, rozvoj distribučních sítí a uplatnění nových technologií, a to přednostně, nikoli zcela, zacílením na malé a střední podniky. Většina programů byla otevřena i pro velké podniky.

Celkem pět prioritních os (PO) pokrývá 12 investičních priorit v rámci pěti tematických cílů. V rámci specifických cílů bylo stanoveno 23 programů podpory. Největší objem prostředků byl alokován do Rozvoje výzkumu a vývoje pro inovace (PO 1) a dále do Účinného nakládání energií, rozvoje energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpory zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin (PO 3).

Integrovaný regionální operační program (IROP) má pro období 2014–2020 vyčleněnu částku 6,66 mld. eur (cca 163 mld. Kč), pod stejným názvem pokračuje také pro období 2021–2027. IROP spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Hodnocení projektů a jejich výběr ke schválení provádí Centrum pro regionální rozvoj ČR. Tento program podporuje (integruje) rozvojové priority obcí, regionů i celostátní úrovně a jeho prostřednictvím se má posílit regionální konkurenceschopnost, zlepšovat a zvyšovat kvalita života obyvatel ve všech krajích s výjimkou hl. města Prahy (to neplatí, pokud se jedná o projekt, jenž má dopad na celou zemi týkající se velkých systémových projektů institucí; dále projekty pražských nemocnic a také zelená infrastruktura).

IROP podporuje inovace a transformace, spravedlivý přechod na čistou energii, zelené investice, zvyšování mobility a její udržitelnost, rozvoj území atp. Veškeré dotace jsou určeny zejména pro kraje, města, obce a jejich organizace, nicméně také pro neziskové organizace, vlastníky památek, církev apod. Dohromady se revitalizace týkala 177 památek, prostředky byly použity také na pořízení 442 informačních systémů. Aktuální dění však mělo v roce 2022 vliv na několik revizí Programového dokumentu IROP. Šestá revize byla schválena z důvodu navýšení alokace o druhou tranši s využitím pro oblast zdravotnictví a integrovaný záchranný systém. Sedmá revize souvisí s přesunem volných prostředků ve výši cca 263 mil. Kč do nově vytvořené prioritní osy 8 k řešení situace s přílivem uprchlíků do ČR.

Do konce roku 2022 bylo díky podpoře z IROP zrekonstruováno celkem 1 287 km silnic a pro potřeby veřejné dopravy bylo zakoupeno 953 vozidel. Prostředky z programu mířily také na podporu 2 177 zázemí pro sociální služby a 2 038 bytů v oblasti sociálního bydlení, navíc byly prostředky poskytnuty také 3 061 vzdělávacím pracovištím a 142 pracovištím zdravotní péče. Podpora z IROP měla vliv také na snížení spotřeby energie, která se týkala 80 383 českých domácností, které se tak zařadily do lepší třídy klasifikace spotřeby energie. Mezi oblastmi podpory mající vztah k životnímu prostředí patří také „Integrovaný záchranný systém“, jehož cílem je v daném OP dosáhnout vyšší připravenosti základních složek IZS pro řešení mimořádných událostí ve vazbě na změny klimatu a havárie nebezpečných látek. Druhou oblastí je „Zateplování“, jehož cílem podpory je snížit energetickou náročnost bytových domů – tato podpora mířila také na plnění závazků ČR podle směrnic o energetické náročnosti budov a energetické účinnosti. Z hlediska změn klimatu a reakcí na potřeby území míří na oblast životního prostředí také „Územní rozvoj“ a „REACT-EU“.

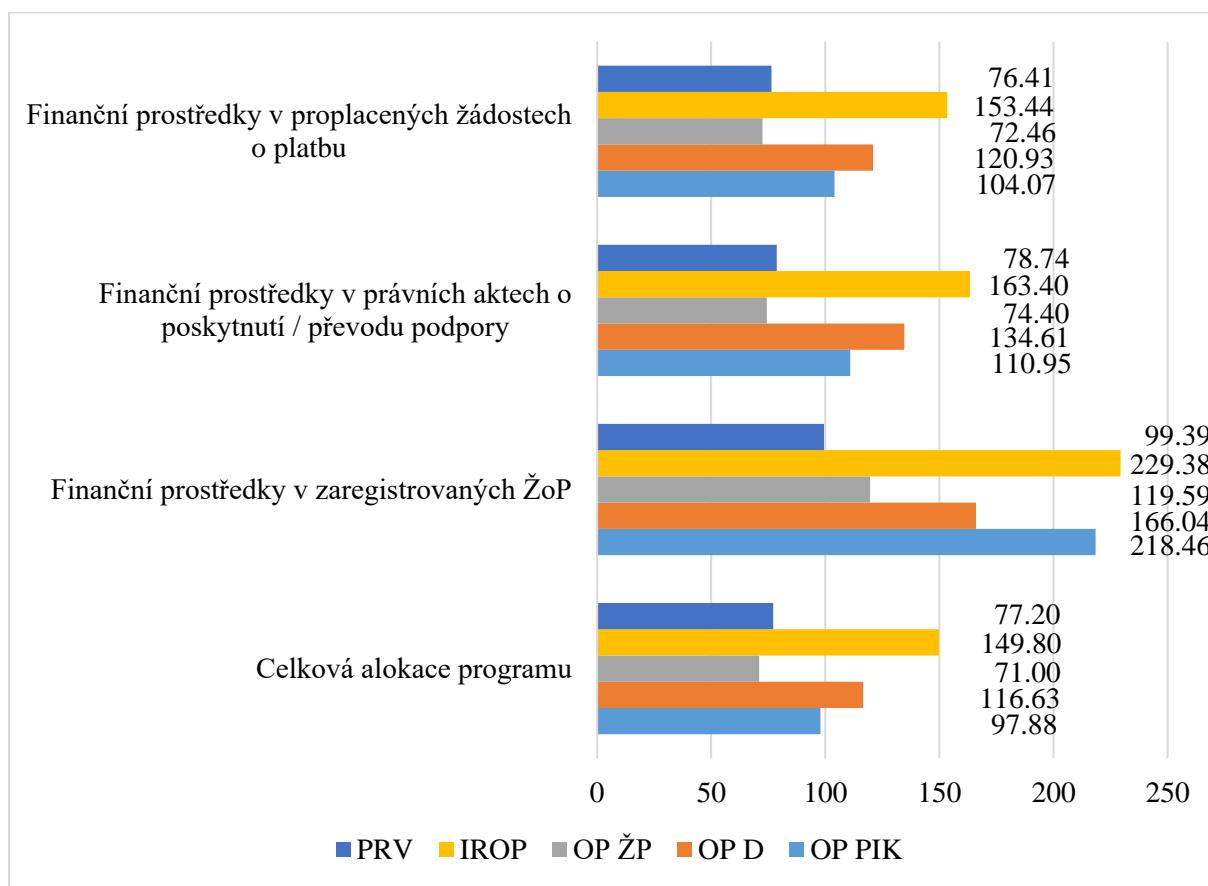
Absolutně vzrostl také objem žádostí v porovnání s předcházejícími roky. Za celé období bylo vyhlášeno 104 výzev pro předkládání žádosti o celkovou podporu ve výši 234,5 mld. Kč, žadatelé předložili 17 549 žádosti v částce 281,9 mld. Kč, z nichž 4 417 za 68,5 mld. Kč nesplnilo podmínky výzvy nebo důvodem byl nedostatek financí ve výzvě. Alokace IROP ale byla přesto převýšena, a to na částku 204,7 mld. Kč pro celkem 12 715 projektů, kterým byl vydán právní akt, do konce roku bylo proplaceno 137,3 mld. Kč (84,1 % alokace) a v podobné výši bylo ukončeno 10 748 projektů. Z těchto údajů vyplývá, že IROP limit čerpání pro rok 2022 byl splněn ze 154 %, a IROP tak připravil žádosti o průběžnou platbu z EK ve výši 103 mld. Kč.

Celkem 8 prioritních os zahrnuje celkem 14 oblastí podpory:

- silnice,
- doprava,
- integrovaný záchranný systém,
- sociální infrastruktura,
- sociální podnikání,
- zdravotnictví,
- vzdělávání,
- zateplování,
- kultura,
- eGovernment,
- územní rozvoj,
- CLLD – komunitně vedený místní rozvoj,
- REACT-EU – snížení dopadů pandemie covidu-19,
- podpora uprchlíků z Ukrajiny.

Program rozvoje venkova (PRV) představuje další program mající vliv na zlepšení stavu životního prostředí, jehož hlavním cílem je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále s tím související investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků nebo krajinná infrastruktura. Tento program cílí nejvíce na agendu místního rozvoje v souvislosti s ochranou životního prostředí (téměř 60 % alokace finančních prostředků). Na rozdíl od **OP Rybářství** (jeho cíle a stručná charakteristika viz 4.1.3.) je PRV svou výší alokace srovnatelný s ostatními výše popsanými programy. Rozvoj venkova spočívá také v udržitelnosti přírodních zdrojů, posílení zaměstnanosti venkova a k vyváženému rozmachu venkovských oblastí včetně zlepšení životní úrovně obyvatel na venkově.

Obrázek 1: Informace o čerpání vybraných operačních programů 2014–2020 (k 30. 9. 2024)

Zdroj: Dotace EU (2024)

3.2. Green tagging

3.2.1. Data a metodický postup

Pro hodnocení byla využita datová sada ‘Seznam operací’ (příjemců) obsahující data o čerpání finančních prostředků z 8 národních operačních programů dle stavu k 1. 2. 2024. Pro programové období 2014–2020 bylo usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012 vymezeno 10 národních operačních programů, v datové sadě však chybí data za OP Rybářství (ESIF alokace 30 mil. eur) a Program rozvoje venkova (ESIF alokace 2,31 mld. eur).¹⁴

Pro hodnocení je použit přístup zeleného rozpočtového taggování (green budget tagging), jako nástroje k identifikování veřejných výdajů napomáhajících k dosažení environmentálně a klimatických cílů (OECD 2021). Zelený tagging obecně klasifikuje výdajová (rozpočtová) opatření podle jejich dopadu na klima anebo životní prostředí a jako takový představuje první krok při hodnocení vztahu mezi rozpočtovými výdaji a klimatickými a environmentálními cíli. Ačkoli se metodický přístup napříč zeměmi odlišuje, OECD vymezuje společné/jednotlivé

¹⁴ Oba programy jsou administrovány Státním zemědělským intervenčním fondem, který o poskytnutých dotacích zveřejňuje data v natolik omezeném rozsahu, že je nelze použít k provedení analýzy přístupem green taggingu.

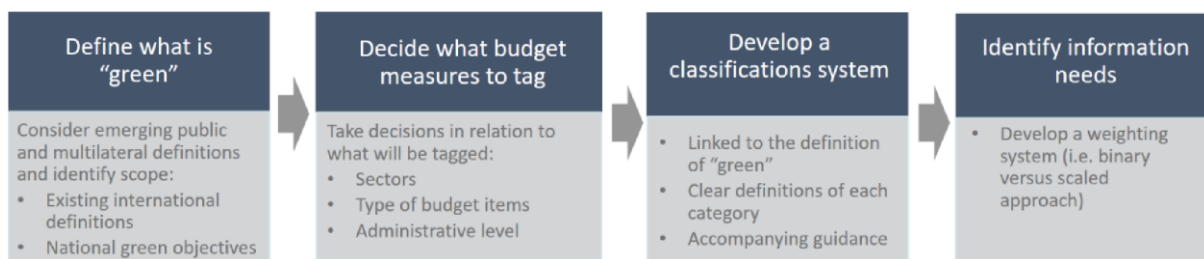
charakteristiky přístupu zeleného rozpočtového taggingu. Toto vymezení zahrnuje 4 po sobě jdoucí fáze (viz obrázek 2). První krok spočívá v označení a vydefinování toho, co je zelené (*Define what is “green”*). Neexistuje přitom žádná společná definice takového objektu, ale ve své podstatě jde o takové položky, které pozitivně přispívají k dosažení širokých cílů v environmentální oblasti¹⁵.

Druhá fáze (*Rozhodnout se, jaká rozpočtová opatření označit*) zahrnuje rozhodování o sektorech, druhu rozpočtových položek a územní jednotce, které do taggingu zeleného rozpočtování zahrnout. Typicky bývá zaměřen zejména pro prioritní odvětví (doprava, energetika, průmysl, životní prostředí apod.), jejichž rozpočtová opatření mají významný dopad na cíle v oblasti klimatu a životního prostředí. Podle kapacity zemí by se však takový postup měl dodržovat pro všechna odvětví a všechny výdaje.

Jakmile jsou první dvě fáze dokončeny, nastává třetí fáze – vyvinout klasifikační systém (*Develop a classification system*). Opět záleží na jednotlivých státech, jaký přístup zvolí, v praxi existuje např. využití jedné kategorie pro položky související s klimatem, případně rozdělení na adaptační a mitigační v závislosti na míře potřeby a kapacity podrobných informací. Často je navíc tento systém ustaven v souladu s národními strategiemi.

Závěrečná čtvrtá fáze spočívá v identifikaci potřeb informací. Zejména v zemích s rozpracovanějším systémem zeleného rozpočtování je v této fázi důležitý určitý systém vah, tedy např. sledování, do jaké míry jednotlivé výdaje přispívají k zeleným cílům. Země se často pokoušejí identifikovat výdaje proporcionálně tím, že buď kategorizují ty, které mají primární účel související s ekologickými cíli (binární přístup), nebo pomocí škálovaného přístupu, kdy se pokouší odhadnout vedlejší přínosy nebo relevanci rozpočtového programu; proto označují v některých případech pouze podíl výdajů, který má související výhody se zmírňováním změny klimatu.

Obrázek 2: Konceptuální fáze přístupu zelenému rozpočtovému/výdajovému taggingu

Zdroj: OECD (2021)

V dále popisovaném hodnocení jsou fakticky uplatněny první tři fáze přístupu zeleného taggingu, kdy je nejprve vytvořen pozitivní list „zelených“ výdajů; zároveň je okruh hodnocených výdajů – dotací – vymezen rámcem VFR 2014-2020. Podobu klasifikačního schématu pak má jednak členění podle jednotlivých intervencí a jejich složkové seskupení a posléze i předběžné namapování na novou klasifikaci environmentálních účelů CEP. V rámci identifikace potřeb informací je provedeno kvantitativní vyhodnocení otagovaných zelených

¹⁵ Dle OECD (2021) bývá rozhodnutí ovlivněno rozsahem národních ekologických cílů ambicí zemí, které při stanovení vlastní definice vycházejí z existujících definic mezinárodních organizací, čímž usnadňuje mezinárodní srovnatelnost. Po stanovení takové definice je nezbytné nutně zvážit vazby na stávající zásady, standardy a metriky na mezinárodní úrovni. Proto je zapotřebí stanovit také jasné pokyny vymežující hranice zařazení položky mezi „zelené“, či postup při zařazení této položky do dané skupiny při složitějších okolnostech, neboť některé cíle mohou pozitivně přispívat k některému účelu, ale jiný efekt naproti tomu zhorší.

dotací, porovnání otagovaných zelených a ostatních dotací a rovněž i dílčí analýza vybraných ostatních – hnědých – dotací.

Množina zelených – EGD relevantních dotací – byla vytvořena pomocí přiřazení intervencí k EGD na základě namapování seznamu intervencí z VFR 2014–2020 k seznamu intervencí pro VFR 2021–2027 dle Přílohy I CPR¹⁶ a vybrány ty, které mají nenulové podíly klimatického či environmentálního příspěvku (úplný seznam uvádí Tabulka 25 v příloze). V tomto hodnocení je pomocí taggingu provedeno porovnání EGD relevantních a ostatních podpor z 8 operačních programů a u EGD relevantních podpor je provedeno detailnější porovnání podle širších oblastí intervencí.

3.2.2. Hodnocení EGD relevantních projektů

Tabulka 3 podává přehled o rozložení podpor podle typu intervence související s EGD. Nejvýznamnější co do počtu projektů (a druhé nejvýznamnější co do objemu financí) jsou projekty na zvyšování energetické účinnosti (energeticky účinnou renovaci veřejné infrastruktury, stávajícího bytového a domovního fondu a energetická účinnost a demonstrační projekty v malých a středních a ve velkých podnicích), kde se v součtu jedná o více než 10 000 projektů s celkovými způsobilými výdaji téměř 88 mld. Kč a doposud vyúčtovanými 74 mld. Kč, tj. jedná se o bezmála polovinu počtu projektů souvisejících s EGD, které představují shodně 28 % způsobilých výdajů a vyúčtovaných financí.

Z oblasti dopravy jsou EGD relevantní projekty v železniční dopravě, multimodální dopravě a čisté městské dopravě, kde se v souhrnu jedná o řádově nižší počet projektů (420), ale celkové způsobilé výdaje dosahují 93 mld. Kč (30 % způsobilých výdajů na projekty souvisejících s EGD) a vyúčtované finanční prostředky dosahují 82 mld. Kč (31 %). Podpořené projekty na železnici jsou typicky velkého rozsahu, průměrné způsobilé náklady na projekt přesahují 0,5 mld. Kč. Srovnatelné výše nákladů na projekt dosahují již jen projekty v intervenční kategorii skladování a přenos elektřiny, kde však bylo podpořeno jen 20 projektů; ty se i tak podílí 4 % na celkových způsobilých výdajích na projekty souvisejících s EGD.

Co do počtu projektů jsou početné intervence do nakládání s odpady v domácnostech (13 % projektů), ale co do objemu nákladů/financí se jedná v průměru spíše o malé projekty (3 mil. Kč/projekt; 3,5 % způsobilých výdajů). Podobně jsou na tom i projekty na ochranu a obnovu biodiverzity (10 % počtu projektů, ale jen 3 % způsobilých výdajů a vyúčtovaných financí). Řádově větší jsou v průměru projekty v oblasti kvality ovzduší, které představují 6 % způsobilých výdajů (i vyúčtovaných financí) na projekty souvisejících s EGD a projekty v oblasti nakládání s vodami, kde na téměř 600 projektů dosahovaly způsobilé náklady 18 mld. Kč (6 % způsobilých výdajů na projekty souvisejících s EGD a 7 % vyúčtovaných financí) a ze tří čtvrtin se jednalo o projekty na čištění odpadních vod.

Naopak poměrně malý počet projektů i objem financí se týkal podpory energie z obnovitelných zdrojů. Pro celkem 339 projektů (3/4 do solární energie) dosáhly způsobilé výdaje 3 mld. Kč (1 % způsobilých výdajů / vyúčtovaných financí na projekty souvisejících s EGD). Zcela pak vybočuje podpora pro větrné zdroje (5 schválených projektů při způsobilých výdajích ve výši 200 mil. Kč), kde byly zatím vyúčtovány finanční prostředky na jediný projekt (31 mil. Kč), což je nejnižší míra realizace ze všech EDG relevantních intervencí.

Na nižší míru realizace lze z použitých dat usuzovat i u intervencí zaměřených na opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik souvisejících s oblastí

---

¹⁶ Nařízení (EU) 2021/1060.

klimatu (dosud vyúčtováno 65 % způsobilých nákladů) a na nízkouhlíkovou a klimaticko-adaptační výzkumnou infrastrukturu a přenos poznatků (67 %).

Tabulka 3: Podpory z 8 národních OP podle intervencí souvisejících s EGD

Kód	Název	Počet projektů	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)
I.0.003	Produktivní investice do velkých podniků související s nízkouhlíkovým hospodářstvím	75	730	638
II.1.005	Elektřina (skladování a přenos)	20	11 785	9 861
II.1.009	Energie z obnovitelných zdrojů: větrná	5	202	31
II.1.010	Energie z obnovitelných zdrojů: solární	266	1 941	1 586
II.1.011	Energie z obnovitelných zdrojů: z biomasy	48	812	768
II.1.012	Jiné obnovitelné zdroje energie (včetně vodních, geotermálních a mořských elektráren) a integrace energie z obnovitelných zdrojů (včetně skladování, konverze elektřiny na plyn a infrastruktur vodíku z obnovitelných zdrojů)	20	36	27
II.1.013	Energeticky účinná renovace veřejné infrastruktury, demonstrační projekty a podpůrná opatření	3021	30 547	23 255
II.1.014	Energeticky účinná renovace stávajícího bytového a domovního fondu, demonstrační projekty a podpůrná opatření	3243	23 314	20 291
II.1.015	Distribuční systémy inteligentní energie středního a nízkého napětí (včetně inteligentních sítí a systémů IKT)	21	521	484
II.1.016	Vysoce účinná kombinovaná výroba tepla a elektřiny a dálkové vytápění	184	7 705	5 900
II.2.017	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se minimalizace, třídění a recyklace)	2669	7 938	7 624
II.2.018	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se mechanicko-biologického zpracování, tepelného ošetření, spalování odpadu a skládkování)	189	2 826	2 474
II.2.019	Nakládání s živnostenskými, průmyslovými a nebezpečnými odpady	113	952	887
II.2.020	Poskytování vody pro lidskou spotřebu (čerpání, zpracování, skladování a distribuční infrastruktura)	145	4 473	4 140
II.2.021	Hospodaření s vodou a skladování pitné vody (včetně správy povodí, zásobování vodou, zvláštních opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, oblastních systémů měření a systémů měření jednotlivých spotřebitelů, systémů poplatků a snižování úniků)	37	133	132
II.2.022	Čištění odpadních vod	417	13 511	13 335
II.3.024	Železnice (hlavní síť TEN-T)	29	14 193	12 548

Kód	Název	Počet projektů	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)
II.3.025	Železnice (globální síť TEN-T)	36	28 618	24 112
II.3.026	Ostatní železnice	35	20 415	19 049
II.3.027	Mobilní majetek železnic	31	4 389	3 914
II.3.035	Multimodální doprava (TEN-T)	15	13	12
II.3.036	Multimodální doprava	16	1 344	1 116
II.4.043	Infrastruktura čisté městské dopravy a její propagace (včetně zařízení a kolejových vozidel)	258	23 849	21 095
II.5.048	IKT: jiné druhy infrastruktury IKT / rozsáhlých počítačových zdrojů / zařízení (včetně e-infrastruktury, datových center a čidel, a to i v případě, že jsou součástí jiných infrastruktur, jako jsou výzkumná zařízení, environmentální a sociální infrastruktura)	87	2 580	2 583
IV.1.056	Investice do infrastruktury, kapacit a zařízení v malých a středních podnicích přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací	5	120	116
IV.1.060	Činnosti v oblasti výzkumu a inovací ve veřejných výzkumných střediscích a střediscích kompetencí, včetně vytváření sítí	8	196	141
IV.1.061	Činnosti v oblasti výzkumu a inovací v soukromých výzkumných střediscích, včetně vytváření sítí	1	8	7
IV.1.065	Výzkumná a inovační infrastruktura, procesy, přenos technologií a spolupráce v podnicích se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství a na odolnost vůči změně klimatu	196	10 275	6 860
IV.2.068	Energetická účinnost a demonstrační projekty v malých a středních podnicích a podpůrná opatření	3248	20 890	19 233
IV.2.069	Podpora výrobních procesů šetrných k životnímu prostředí a účinné využívání zdrojů v malých a středních podnicích	989	3 204	2 946
IV.2.070	Podpora energetické účinnosti ve velkých podnicích	827	13 090	11 606
IV.3.082	IKT služby a aplikace pro malé a střední podniky (včetně elektronického obchodu, elektronického podnikání a síťových obchodních procesů), živé laboratoře, internetoví podnikatelé a zakládání nových podniků v oblasti IKT)	687	5 918	5 170
IV.4.083	Opatření v oblasti kvality ovzduší	387	17 688	17 151
IV.4.085	Ochrana a obnova biologické rozmanitosti, ochrana přírody a ekologická infrastruktura	2255	8 918	8 065
IV.4.086	Ochrana, obnova a udržitelné využívání lokalit sítě Natura 2000	95	1 465	1 311
IV.4.087	Opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik souvisejících s oblastí klimatu, jako jsou například eroze, požáry, záplavy, bouře	878	19 378	12 504

Kód	Název	Počet projektů	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)
	a sucha, včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof			
IV.4.088	Předcházení rizikům a řízení přírodních rizik nesouvisejících se změnou klimatu (zemětřesení) a rizik souvisejících s lidskou činností (například technologických nehod), včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof	964	3 943	3 840
IV.4.089	Sanace průmyslových objektů a kontaminované půdy	124	3 578	3 207
	Celkem	21 644	311 497	268 020

Pozn.: Finančně nejvýznamnější intervence jsou barevně zvýrazněny. Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska financování projektů tematicky relevantních k EGD jsou významné 4 operační programy – OPŽP, OP Doprava (OPD), OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) a Integrovaný regionální operační program (IROP).

Takřka polovina z celkového počtu projektů je podpořena v OPŽP, další téměř třetina v OP PIK a pětina v IROP; projekty v OPD jsou nepočtené, avšak s vysokými průměrnými náklady na projekt. Z hlediska podílu na financování pak na projekty z OPŽP připadá 30 % způsobilých výdajů, na OPD 27 %, na OP PIK 26 % a IROP cca 16 %.

Tabulka 4: EGD relevantní projekty podle operačních programů

Program	Počet projektů	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)
IROP	4 191	50 105	38 569
OPD	238	85 195	75 320
OP PIK	6 687	80 014	67 958
OP PPR	35	3 080	2 703
OPŽP	10 493	93 102	83 471

Zdroj: vlastní zpracování

Co do právní povahy příjemců pochází nejvíce podpořených EGD relevantních projektů z veřejného sektoru (kraje, obce, organizační složky státu, státní příspěvkové organizace), od nich vzešlo takřka 9 800 projektů se způsobilými výdaji v hodnotě 103 mld. Kč. Co do objemu finančních prostředků jsou ještě o něco větší skupinou projekty soukromých podnikatelských subjektů se způsobilými výdaji přes 122 mld. Kč. Nepočtenou na množství projektů, avšak významnou co do celkových způsobilých výdajů jsou státní podnikající subjekty (státní podniky a Správa železnic, státní organizace) se 66 mld. Kč. Co do počtu projektů jsou třetími nejvýznamnějšími příjemci z občanského sektoru a obdobných entit (spolky, nadace, církve, obecně prospěšné společnosti a podobné – „ostatní sdružení“) s více než 2 500 projekty s celkovými způsobilými výdaji bezmála 19 mld. Kč.

Tabulka 5:EGD relevantní projekty podle typu příjemce

Typ příjemce	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Podnikající	122 449	106 346	8 807
Veřejný	103 283	85 784	9 777
Podnikající (státní)	65 689	58 039	282
Ostatní sdružení	18 785	16 712	2 562
Školské a výzkumné	709	573	59
Fyzické osoby	582	567	157

Zdroj: vlastní zpracování

Pořadí intervencí podle míry podpory z fondů EU a tuzemských veřejných zdrojů uvádí Tabulka 6, kdy míra spolufinancování ze strany EU je uvedena přímo v datové sadě a míra spolufinancování z EU a národních veřejných zdrojů je vypočtena jako podíl prostředků přidělených z EU a národních veřejných zdrojů vůči celkovým způsobilým výdajům.

Nejvyšší míra spolufinancování ze strany EU byla poskytována na ochranu, obnovu a udržitelné využívání lokalit Natura 2000 (93 %), následovaly opatření pro přizpůsobení se změně klimatu (86 %) a globální železniční TEN-T síť (85 %). Nejnižší míra EU spolufinancování je pak na multimodální dopravu na TEN-T síti (3 %) a podporu energetické účinnosti ve velkých podnicích (25 %).

Celková míra spoluúčasti za EU i národních veřejných zdrojů je pak nejvyšší u železničních projektů (shodně 100 %), stejně je 100% krytí u poskytování vody pro lidskou spotřebu a u čištění odpadních vod, u opatření pro přizpůsobení se změně klimatu a u předcházení rizikům a řízení přírodních rizik. Nejnižší míra spoluúčasti je pak u podpory energetické účinnosti ve velkých podnicích (31 %), výzkumné a inovační infrastruktury (33 %) a produktivních investic do velkých podniků související s nízkouhlíkovým hospodářstvím, resp. do vysoce účinné KVET a dálkového vytápění (shodně 39 %).

Relativně nejvyšší míra spoluúčasti z národních veřejných zdrojů připadá na energeticky účinnou renovaci veřejné infrastruktury (56 %) a multimodální dopravu na síti TEN-T (46 %).

Tabulka 6: Míra spoluúčasti ze strany EU a národních veřejných zdrojů po jednotlivých intervencích

Kód	Název	EU kofinancování	EU + národní kofinancování
II.3.026	Ostatní železnice	83 %	100 %
II.3.024	Železnice (hlavní síť TEN-T)	82 %	100 %
II.3.025	Železnice (globální síť TEN-T)	85 %	100 %
II.2.020	Poskytování vody pro lidskou spotřebu (čerpání, zpracování, skladování a distribuční infrastruktura)	83 %	100 %

Kód	Název	EU kofinancování	EU + národní kofinancování
IV.4.087	Opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik souvisejících s oblastí klimatu, jako jsou například eroze, požáry, záplavy, bouře a sucha, včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof	86 %	100 %
IV.4.088	Předcházení rizikům a řízení přírodních rizik nesouvisejících se změnou klimatu (zemětřesení) a rizik souvisejících s lidskou činností (například technologických nehod), včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof	73 %	100 %
II.2.022	Čištění odpadních vod	83 %	100 %
II.2.021	Hospodaření s vodou a skladování pitné vody (včetně správy povodí, zásobování vodou, zvláštních opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, oblastních systémů měření a systémů měření jednotlivých spotřebitelů, systémů poplatků a snižování úniků)	79 %	99 %
IV.4.086	Ochrana, obnova a udržitelné využívání lokalit sítě Natura 2000	93 %	98 %
II.1.013	Energeticky účinná renovace veřejné infrastruktury, demonstrační projekty a podpůrná opatření	41 %	97 %
IV.4.085	Ochrana a obnova biologické rozmanitosti, ochrana přírody a ekologická infrastruktura	76 %	97 %
II.4.043	Infrastruktura čisté městské dopravy a její propagace (včetně zařízení a kolejových vozidel)	83 %	93 %
IV.4.089	Sanace průmyslových objektů a kontaminované půdy	83 %	91 %
II.2.017	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se minimalizace, třídění a recyklace)	80 %	90 %
IV.4.083	Opatření v oblasti kvality ovzduší	63 %	85 %
II.1.009	Energie z obnovitelných zdrojů: větrná	80 %	80 %
II.1.012	Jiné obnovitelné zdroje energie (včetně vodních, geotermálních a mořských elektráren) a integrace energie z obnovitelných zdrojů (včetně skladování, konverze elektřiny na plyn a infrastruktur vodíku z obnovitelných zdrojů)	68 %	80 %
II.3.027	Mobilní majetek železnic	55 %	80 %
II.2.019	Nakládání s živnostenskými, průmyslovými a nebezpečnými odpady	68 %	78 %
II.2.018	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se mechanicko-biologického zpracování, tepelného ošetření, spalování odpadu a skládkování)	79 %	79 %
II.1.010	Energie z obnovitelných zdrojů: solární	61 %	72 %
II.1.011	Energie z obnovitelných zdrojů: z biomasy	50 %	68 %
IV.1.061	Činnosti v oblasti výzkumu a inovací v soukromých výzkumných střediscích, včetně vytváření sítí	63 %	63 %
IV.1.060	Činnosti v oblasti výzkumu a inovací ve veřejných výzkumných střediscích a střediscích kompetencí, včetně vytváření sítí	60 %	60 %
II.3.035	Multimodální doprava (TEN-T)	3 %	49 %
II.3.036	Multimodální doprava	35 %	48 %

Kód	Název	EU kofinancování	EU + národní kofinancování
IV.2.069	Podpora výrobních procesů šetrných k životnímu prostředí a účinné využívání zdrojů v malých a středních podnicích	42 %	47 %
IV.2.068	Energetická účinnost a demonstrační projekty v malých a středních podnicích a podpůrná opatření	40 %	46 %
II.1.014	Energeticky účinná renovace stávajícího bytového a domovního fondu, demonstrační projekty a podpůrná opatření	31 %	46 %
IV.3.082	IKT služby a aplikace pro malé a střední podniky (včetně elektronického obchodu, elektronického podnikání a síťových obchodních procesů), živé laboratoře, internetoví podnikatelé a zakládání nových podniků v oblasti IKT)	33 %	43 %
II.5.048	IKT: jiné druhy infrastruktury IKT / rozsáhlých počítačových zdrojů / zařízení (včetně e-infrastruktury, datových center a čidel, a to i v případě, že jsou součástí jiných infrastruktur, jako jsou výzkumná zařízení, environmentální a sociální infrastruktura)	30 %	42 %
IV.1.056	Investice do infrastruktury, kapacit a zařízení v malých a středních podnicích přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací	43 %	41 %
II.1.005	Elektřina (skladování a přenos)	36 %	40 %
II.1.015	Distribuční systémy inteligentní energie středního a nízkého napětí (včetně inteligentních sítí a systémů IKT)	36 %	40 %
II.1.016	Vysoce účinná kombinovaná výroba tepla a elektřiny a dálkové vytápění	35 %	39 %
I.0.003	Produktivní investice do velkých podniků související s nízkouhlíkovým hospodářstvím	39 %	39 %
IV.1.065	Výzkumná a inovační infrastruktura, procesy, přenos technologií a spolupráce v podnicích se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství a na odolnost vůči změně klimatu	33 %	33 %
IV.2.070	Podpora energetické účinnosti ve velkých podnicích	25 %	31 %

Zdroj: vlastní zpracování

Další úhel pohledu na alokaci podpor nabízí členění podle výše (intenzity) spoluúčasti jak čistě ze strany EU, tak včetně národních veřejných zdrojů, a typu subjektu. Tabulka 7 ukazuje, že u podnikajících soukromých subjektů se míra spoluúčasti EU pohybuje v rozmezí 38–59 %, nejvyšší z nich je u fyzických osob, nejnižší u družstev. Spoluúčasť z národních veřejných zdrojů se u podnikajících subjektů pohybuje průměrně mezi 4–17 %.

U nepodnikatelských soukromoprávních subjektů se výše spoluúčasti EU pohybuje v širokém rozpětí 30–88 %, nejvýše u obecně prospěšných společností, nejméně u nadací; spoluúčasť z národních veřejných zdrojů pak dosahuje 0–29 %.

U veřejných (vč. školských a výzkumných) subjektů se výše spoluúčasti EU pohybuje rovněž v širokém rozpětí 38–100 %, kdy 100% spoluúčasť je výjimečná u státního fondu, nejnižší je pak průměrná EU spoluúčasť u vysokých škol. Spoluúčasť z národních veřejných zdrojů však u všech těchto subjektů (s výjimkou školských právnických osob) dorovnáva celkovou výši veřejného financování na 99–100 %.

Tabulka 7: Výše spoluúčasti podle typu příjemce

Kategorie	Právní forma příjemce	EU kofinancování	EU + národní kofinancování
Veřejný	Státní fond ze zákona nezapisující se do obchodního rejstříku	100 %	100 %
Ostatní sdružení	Obecně prospěšná společnost	88 %	95 %
Školské a výzkumné	Konsorciem evropské infrastruktury	85 %	100 %
Ostatní sdružení	Zájmové sdružení právnických osob	85 %	100 %
Veřejný	Dobrovolný svazek obcí	82 %	100 %
Fyzické osoby	Fyzická osoba nepodnikající	82 %	86 %
Ostatní sdružení	Pobočný spolek	82 %	95 %
Ostatní sdružení	Spolek	82 %	93 %
Fyzické osoby	Zahraniční fyzická osoba	80 %	64 %
Podnikající (státní)	Správa železnic, státní organizace	79 %	100 %
Podnikající (státní)	Státní podnik	77 %	95 %
Veřejný	Státní příspěvková organizace ze zákona	72 %	100 %
Ostatní sdružení	Ústav	71 %	100 %
Veřejný	Obec	66 %	100 %
Školské a výzkumné	Veřejná výzkumná instituce	64 %	99 %
Veřejný	Organizační složka státu	63 %	100 %
Veřejný	Státní příspěvková organizace ostatní	59 %	100 %
Ostatní sdružení	Evidované církevní právnické osoby	59 %	82 %
Podnikající	Podnikající fyzická osoba tuzemská	59 %	62 %
Veřejný	Kraj	59 %	100 %
Školské a výzkumné	Školská právnická osoba	58 %	69 %
Veřejný	Příspěvková organizace zřízená územním samosprávným celkem	52 %	99 %
Podnikající	Veřejná obchodní společnost	49 %	62 %
Veřejný	Městská část hlavního města Prahy	48 %	98 %
Podnikající	Společnost komanditní	46 %	57 %
Podnikající	Evropská společnost	46 %	54 %
Podnikající	Společnost s ručením omezeným	43 %	47 %
Podnikající	Akciová společnost	41 %	57 %
Ostatní sdružení	Círky a náboženské společnosti	40 %	40 %
Školské a výzkumné	Vysoká škola (veřejná, státní)	38 %	99 %
Podnikající	Družstvo	38 %	42 %
Ostatní sdružení	Společenství vlastníků jednotek	32 %	33 %
Ostatní sdružení	Nadace	30 %	30 %

Zdroj: vlastní zpracování

Členění EGD-relevantních dotací podle skupin klasifikace CEP

V rámci rozvíjené spolupráce s Českým statistickým úřadem bylo pilotně vyzkoušeno použití agregace podle připravované klasifikace environmentálních účelů (*Classification of Environmental Purposes, CEP*)¹⁷. Na základě sestaveného převodníku mezi intervencemi a třímístnými skupinami CEP (Tabulka 27 v příloze) byly projekty seskupeny podle těchto skupin. Ve shodě s poznatky uvedenými v úvodu této podkapitoly je z hlediska způsobilých výdajů (i vyúčtovaných prostředků) nejvýznamnější skupinou oblast úspor energií a hospodaření s nimi, s velkým odstupem pak následují snižování a regulace skleníkových plynů a zbytková kategorie „další environmentální účely“.

V tomto směru je dosti zásadní zjištění z tohoto pilotního ověření, že cca 30 % z objemu způsobilých výdajů, které byly otagovány jako EGD relevantní, nelze přiřadit pod žádnou z CEP kategorií. Nejvýznamnější typy projektů, které takto nemají kódy v CEP klasifikaci, jsou projekty v železniční dopravě a přenosu a skladování elektřiny.

Tabulka 8: EGD relevantní dotace podle CEP skupin

CEP skupina	CEP název	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
101	Snižování a regulace skleníkových plynů	24 579	21 732	333
102	Snižování a kontrola ostatních látek znečišťujících ovzduší	17 688	17 151	387
201	Energie z obnovitelných zdrojů	2 991	2 412	339
202	Úspory energie a hospodaření s ní	95 545	80 285	10 523
301	Hospodaření s odpadními vodami	13 511	13 335	417
302	Úspory vody a hospodaření s přírodními vodními zdroji	4 606	4 272	182
401	Nakládání s odpady	11 716	10 985	2 971
402	Využití a úspory materiálů	3 204	2 946	989
501	Ochrana půdy, povrchových a podzemních vod	3 578	3 207	124
502	Ochrana biologické rozmanitosti a krajiny	10 383	9 377	2 350
701	Výzkum a vývoj v oblasti ovzduší a klimatu	10 275	6 860	196
803	Další environmentální účely	23 320	16 344	1 842
bez CEP kódu	ostatní označené jako EGD relevantní	90 101	79 114	20 653

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci další analýzy realizované v rámci spolupráce s ČSÚ byla propojena data o příjemcích na klasifikaci ekonomických aktivit NACE. Cílem bylo vytvořit datovou oporu pro případnou revizi a doplnění Výkazu ŽP 1-01 *Roční výkaz o výdajích na ochranu životního prostředí*. Vedle orientační indikace významu potenciálního rozšíření o kategorie výdajů v CEP dosud nepostihnuté ve výkazu (mj. obnovitelné zdroje energie a úspory a hospodaření s energií) bylo

¹⁷ Klasifikace CEP by výhledově měla nahradit dvojici stávajících klasifikací CEPA (aktivity k ochraně životního prostředí) a CReMA (aktivity využívání a managementu přírodních zdrojů).

též cílem ověřit metodiku nastavení výběrového souboru (zejm. s ohledem na potenciální rozšíření zahrnutých CEP kategorií).

V základním rozdělení podle sekcí NACE největší objem EGD relevantních dotačních podpor směřovalo do sekcí O – veřejná správa a obrana (91 mld. způsobilých výdajů), H – doprava a skladování (85 mld. způsobilých výdajů), s velkým odstupem následovanými sekcí C – zpracovatelský průmysl (35 mld. způsobilých výdajů).

Sekce	název	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
A	Zemědělství, lesnictví, rybářství	5 811	5 007	1 259
B	Těžba a dobývání	1 283	1 213	102
C	Zpracovatelský průmysl	34 604	29 642	2 614
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu	23 578	19 485	435
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpady a sanacemi	7 537	6 847	480
F	Stavebnictví	5 403	4 885	803
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	4 911	4 437	837
H	Doprava a skladování	84 847	75 150	547
I	Ubytování, stravování a pohostinství	626	594	156
J	Informační a komunikační činnosti	5 300	4 788	519
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	210	182	29
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	23 092	20 694	2 925
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	4 057	3 442	425
N	Administrativní a podpůrné činnosti	795	616	121
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	91 204	77 766	9 157
P	Vzdělávání	3 613	3 343	296
Q	Zdravotní a sociální péče	8 221	4 115	262
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2 253	2 022	131
S	Ostatní činnosti	2 526	2 364	263
	<i>Nepřirazeno*</i>	1 627	1 428	283

Pozn.: * subjekty, k jejichž IČO nebyl v datové sadě ekonomických subjektů odpovídající záznam, resp. ty, u nichž měl spárovaný záznam přiřazen nedefinovaný NACE oddíl 00.

Zdroj: vlastní zpracování

Při podrobnějším rozlišení na NACE oddíly pak jako nejvýznamnější z hlediska EGD relevantních projektů vycházejí následující oddíly: veřejná správa a obrana (oddíl 84), skladování a vedlejší činnosti v dopravě (odd. 52), výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (odd. 35) a činnosti v oblasti nemovitostí (odd. 68). Při současném třídění podle CEP klasifikace ale pro dvě z těchto oddílů (skladování/doprava a výroba a rozvod elektřiny) v převážné míře chybí odpovídající zařazení do CEP.¹⁸

¹⁸ Návrh klasifikace CEP se ohledně zahrnutí elektrických a energeticky úspornějších dopravních prostředků odvolává na *Guidance note – Reporting of electric and more resource-efficient transport equipment*

Tabulka 9: EGD relevantní dotace podle oddílů NACE

Kód NACE	Název NACE	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
1	Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti	5 078	4 311	1 093
2	Lesnictví a těžba dřeva	692	655	154
3	Rybolov a akvakultura	41	41	12
5	Těžba a úprava černého a hnědého uhlí	155	153	9
7	Těžba a úprava rud	112	91	4
8	Ostatní těžba a dobývání	936	897	80
9	Podpůrné činnosti při těžbě	79	71	9
10	Výroba potravinářských výrobků	1 657	1 512	187
11	Výroba nápojů	341	314	41
13	Výroba textilií	479	224	40
14	Výroba oděvů	270	241	34
15	Výroba usní a souvisejících výrobků	34	34	3
16	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	1 621	1 534	160
17	Výroba papíru a výrobků z papíru	463	416	60
18	Tisk a rozmnožování nahaných nosičů	397	360	42
19	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů	399	396	18
20	Výroba chemických látek a chemických přípravků	1 921	1 792	82
21	Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	343	326	11
22	Výroba pryžových a plastových výrobků	2 348	2 119	271
23	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	2 305	2 042	150
24	Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárství	4 931	4 722	111
25	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení	7 784	6 236	729
26	Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	701	624	41
27	Výroba elektrických zařízení	1 549	1 246	125
28	Výroba strojů a zařízení j. n.	3 951	2 916	223
29	Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	1 223	1 045	53

in EPEA and EGSS accounts (EEEA/2020/01), která doporučuje zařazení elektrických a hybridních silničních vozidel, nesilničních vozidel a strojů, jejich komponent a dobíjecí infrastruktury, nikoli však kolejových vozidel.

Kód NACE	Název NACE	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
30	Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	433	357	32
31	Výroba nábytku	366	346	57
32	Ostatní zpracovatelský průmysl	517	367	51
33	Opravy a instalace strojů a zařízení	570	471	93
35	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	23 578	19 485	435
36	Shromažďování, úprava a rozvod vody	3 480	3 407	117
37	Činnosti související s odpadními vodami	427	422	17
38	Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití	3 630	3 017	346
41	Výstavba budov	2 645	2 223	426
42	Inženýrské stavitelství	421	400	66
43	Specializované stavební činnosti	2 336	2 263	311
45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel	460	426	121
46	Velkoobchod, kromě motorových vozidel	3 357	3 119	492
47	Maloobchod, kromě motorových vozidel	1 094	893	224
49	Pozemní a potrubní doprava	19 531	17 526	318
50	Vodní doprava	0	0	1
52	Skladování a vedlejší činnosti v dopravě	65 289	57 602	222
53	Poštovní a kurýrní činnosti	26	22	6
55	Ubytování	258	251	55
56	Stravování a pohostinství	369	343	101
58	Vydavatelské činnosti	207	235	25
61	Telekomunikační činnosti	176	177	25
62	Činnosti v oblasti informačních technologií	4 564	4 033	446
63	Informační činnosti	354	343	23
64	Finanční zprostředkování, kromě pojištnictví a penzijního financování	110	101	21
65	Pojištění, zajištění a penzijní financování, kromě povinného sociálního zabezpečení	7	5	1
66	Ostatní finanční činnosti	93	77	7
68	Činnosti v oblasti nemovitostí	23 092	20 694	2 925
69	Právní a účetnické činnosti	383	344	52
70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení	320	211	31
71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy	1 162	1 084	143
72	Výzkum a vývoj	692	583	48

Kód NACE	Název NACE	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
73	Reklama a průzkum trhu	697	683	33
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti	783	519	108
75	Veterinární činnosti	19	17	10
77	Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasingu	281	245	32
78	Činnosti související se zaměstnáním	1	1	1
79	Činnosti cestovních agentur, kancelářů a jiné rezervační a související činnosti	21	20	6
80	Bezpečnostní a pátrací činnosti	20	8	8
81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny	334	326	57
82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání	139	15	17
84	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	91 204	77 766	9 157
85	Vzdělávání	3 613	3 343	296
86	Zdravotní péče	7 477	3 617	198
87	Pobytové služby sociální péče	339	269	39
88	Ambulantní nebo terénní sociální služby	405	229	25
90	Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti	8	8	2
91	Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení	1 310	1 114	87
93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti	934	900	42
94	Činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů	2 008	1 878	196
95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	42	33	20
96	Poskytování ostatních osobních služeb	475	453	47
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	152	137	40
J	Informační a komunikační činnosti	58	57	17
	<i>Nepřiřazeno*</i>	1 417	1 234	226

Pozn.: * subjekty, k jejichž IČO nebyl v datové sadě ekonomických subjektů odpovídající záznam, resp. ty, u nichž měl spárovaný záznam přiřazen nedefinovaný NACE oddíl 00.

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.3. Srovnání EGD relevantních a ostatních projektů

Vedle obvyklého členění projektů z VFR podle programů a programových os je lze seskupit i napříč programy podle typu intervence – z celkového počtu 87 intervencí se Zelenou dohodou

pro Evropu přímo souvisí 35 intervencí (viz Tabulka 25 v příloze), (nepřímé) přesahy dalších projektů jsou rozebrány dále.

Nejprve porovnáváme projekty relevantní k EGD¹⁹ vůči ostatním projektům. V souhrnu projekty relevantní k EGD tvoří takřka 30 % celkového počtu projektů a 35 % celkových způsobilých výdajů i vyúčtovaných finančních prostředků.

Tabulka 10: Porovnání EGD relevantních a ostatní projektů (celkové výdaje)

EGD relevance	Celkové způsobilé výdaje (mil. Kč)	Příspěvek EU (mil. Kč)	Veřejné zdroje ČR (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
EGD relevantní	301 380	194 647	37 750	261 493	21 542
Ostatní	558 037	423 906	67 501	486 793	51 818

Zdroj: vlastní zpracování

Oproti EGD relevantním podporám se u EGD nerelevantních projektů liší podíl typů příjemců – zhruba 55% podíl na počtu projektů i objemu financí mají veřejní příjemci, zatímco u EGD relevantních to je jen okolo 33% podílu na financích (a 45% podílu na počtu projektů). Podnikající subjekty mají u ne-EGD projektů jen cca 25% podíl na financích, u EGD-relevantních to je okolo 40 %.

Tabulka 11: EGD nerelevantní projekty podle typu příjemce

Typ příjemce	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Veřejný	314 566	272 538	28 227
Podnikající	141 754	120 001	14 248
Školské a výzkumné	61 404	57 825	1 702
Ostatní sdružení	39 223	35 694	7 621
Podnikající (státní)	1 089	736	2

Zdroj: vlastní zpracování

Co do velikosti projektů, jsou EGD relevantní projekty v průměru větší ($p < 0,001$) a větší je též mediánový projekt, mají však statisticky významně nižší míru EU kofinancování ($p < 0,001$). Průměrná výše EU příspěvku je přitom podobná ($p = 0,12$), v průměru je tedy vyšší kofinancování z tuzemských veřejných zdrojů.

Tabulka 12: Porovnání EGD relevantních a ostatní projektů (průměrný a mediánový projekt)

Ukazatel		EGD relevantní	Ostatní
Způsobilé výdaje (Kč)	průměr	13 990 334	10 769 173
Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		12 138 743	9 394 291
Příspěvek EU (Kč)		9 035 702	8 180 662
Veřejné zdroje ČR (Kč)		1 965 123	1 374 592

¹⁹ Projekty s více uvedenými kódy intervence byly v plné výši zařazeny pod první z uvedených kódů.

EU kofinancování (podíl)		54 %	74 %
Způsobilé výdaje (Kč)	medián	3 346 909	1 348 430
Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		2 996 331	1 212 583
Příspěvek EU (Kč)		1 738 845	1 036 492
Veřejné zdroje ČR (Kč)		0	102 099
EU kofinancování (podíl)		50 %	85 %

Zdroj: vlastní zpracování

Při detailnějším rozdělení podle typu příjemce²⁰ (a to za tři početně nejvýznamnější typy – (1) veřejné, (2) podnikající a (3) nepodnikající soukromoprávní „ostatní sdružení“) jsou mezi EGD relevantními a ostatními projekty významné rozdíly ve výši celkových způsobilých výdajů u příjemců podnikajících ($p < 0,001$) a ostatních sdružení ($p < 0,001$), když jsou tyto u EGD projektů vyšší, zatímco u veřejných subjektů tento rozdíl významný není ($p = 0,24$). V případě EU příspěvku je jeho výše podle souvislosti s EGD slabě rozdílná tentokrát i u veřejných příjemců ($p = 0,012$) a podstatně více u podnikajících ($p < 0,001$) a ostatních sdružení ($p < 0,001$); tentokrát je ale výše EU příspěvku na EGD relevantní projekty vyšší u veřejných a podnikajících subjektů, zatímco u ostatních sdružení je na EGD relevantní projekty v průměru tento příspěvek nižší. Významný rozdíl je pak i v průměrné výši příspěvku z národních veřejných zdrojů, který je u EGD relevantních projektů statisticky významně vyšší, a to jak u veřejných ($p < 0,001$), tak soukromých ($p < 0,001$), avšak u ostatních sdružení je nižší ($p < 0,001$). Průměrný podíl EU financování je pak statisticky významně nižší u EGD relevantních projektů oproti ostatním podporovaným projektům u všech tří hlavních typů příjemců ($p < 0,001$).

Tabulka 13: Porovnání EGD relevantních a ostatních projektů podle typu příjemce (průměrný a mediánový projekt)

EGD relevance	Ukazatel		Veřejný	Podnikající	Ostatní sdružení	Podnikající (státní)	Školské a výzkumné	Fyzické osoby
EGD relevantní	Způsobilé výdaje (Kč)	průměr	10 009 676	13 917 506	7 332 000	224 203 708	12 013 431	3 705 946
	Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		8 542 575	12 087 332	6 522 904	197 585 792	9 710 329	3 610 257
	Příspěvek EU (Kč)		7 293 180	7 123 216	3 060 836	190 469 675	6 678 278	3 184 292
	Veřejné zdroje ČR (Kč)		2 888 601	284 858	36 975	35 172 898	6 629 874	0
	EU kofinancování (podíl)		65 %	44 %	37 %	78 %	51 %	82 %
Ostatní	Způsobilé výdaje (Kč)	průměr	11 144 161	9 949 053	5 146 696	54 466 989	36 077 779	
	Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		9 655 217	8 422 283	4 683 671	36 779 165	33 974 762	
	Příspěvek EU (Kč)		9 332 529	5 533 663	4 175 835	45 109 416	28 734 655	
	Veřejné zdroje ČR (Kč)		1 815 119	40 913	790 322	8 482 852	6 313 543	
	EU kofinancování (podíl)		82 %	56 %	78 %	69 %	78 %	
EGD relevantní	Způsobilé výdaje (Kč)	medián	2 366 317	3 923 750	5 360 000	8 194 562	3 003 424	2 244 756
	Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		2 202 430	3 500 948	4 809 378	7 944 381	1 699 749	2 191 120
	Příspěvek EU (Kč)		1 512 518	1 991 779	1 809 059	6 873 740	2 296 800	1 972 008
	Veřejné zdroje ČR (Kč)		642 263	0	0	1 005 913	642 450	0

²⁰ Datová sada obsahuje 42 unikátních právních forem příjemců, které byly pro účely analýzy seskupeny do 6 kategorií: veřejné, podnikající, ostatní sdružení, podnikající (státní), školské a výzkumné, fyzické osoby. Klíč k seskupení uvádí Tabulka 26 v příloze.

	EU kofinancování (podíl)		80 %	45 %	30 %	85 %	50 %	90 %
Ostatní	Způsobilé výdaje (Kč)		958 005	1 684 125	2 815 125	12 614 402	3 925 879	
	Vyúčtované finanční prostředky (Kč)		917 023	1 368 427	2 525 846	7 224 227	3 821 248	
	Příspěvek EU (Kč)		791 622	1 049 037	2 260 537	10 426 264	2 975 793	
	Veřejné zdroje ČR (Kč)		134 835	0	400 638	0	722 297	
	EU kofinancování (podíl)		85 %	50 %	85 %	81 %	85 %	
EGD relevantní	počet projektů		9 694	8 794	2 562	276	59	157
Ostatní	počet projektů		28 227	14 248	7 621	20	1 702	

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.4. Explorativní analýza hnědých dotací

DG ECFIN na podporu členských států v rozvíjení zeleného rozpočtování vytvořila indikativní seznamy rozpočtových položek – zelený a hnědý²¹. Jedná se o příklady rozpočtových výdajů, jejichž čistý environmentální efekt lze obecně považovat za pozitivní – „zelený“, či naopak za negativní – „hnědý“.

Mezi položkami v hnědém seznamu jsou příkladmo uvedeny přímé podpory pro:

- fosilní zdroje (výzkum a vývoj, vyhledávání, těžbu, výrobu, využívání), neudržitelná biopaliva;
- neudržitelnou průmyslovou výrobu a pro výstavbu, vč. výstavby silnic a ostatního záboru půdy;
- neudržitelné zemědělské, lesnické a akvakulturní hospodaření;
- neudržitelnou dopravní infrastrukturu – silniční a dálniční, výstavbu letišť – a mobilitu zejm. leteckou dopravu;
- neudržitelné hospodaření s odpady, vč. investic do nadkapacity;
- neudržitelný turismus, mj. lyžování a využívající leteckou dopravu;
- sociální ochranu, např. pořízení kotle na fosilní paliva.

V rámci této explorativní analýzy je zkoumána část datové sady EGD nerelevantních intervencí a pod ně podřazených projektů ohledně zastoupení výše uvedených položek hnědého seznamu. Tabulka 14 uvádí přehled výdajově 30 nejvýznamnějších EGD nerelevantních intervencí.

Tabulka 14: Výdajově nejvýznamnější EGD-nerelevantní intervence

Název intervence	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Jiné vnitrostátní a regionální silnice (nově postavené)	36 951	30 048	63
Zdravotní infrastruktura	34 858	25 781	385

²¹ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/green-budgeting-eu_en

Název intervence	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Ostatní rekonstruované, nebo modernizované silnice (dálnice, vnitrostátní, regionální, či místní silnice)	30 826	25 666	445
Činnosti v oblasti výzkumu a inovací v soukromých výzkumných střediscích, včetně vytváření sítí	26 660	22 309	1 156
Příprava, provádění, monitorování a kontrola	23 944	20 935	408
Vzdělávací infrastruktura v oblasti školního vzdělávání (základní a všeobecné středoškolské vzdělávání)	23 227	22 172	3 253
Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně dlouhodobě nezaměstnaných a osob vzdálených od trhu práce, rovněž prostřednictvím místních iniciativ v oblasti zaměstnanosti a podpory mobility pracovních sil	21 955	19 199	495
Dálnice a silnice TEN-T – globální síť (nově postavené)	21 386	19 482	13
Rozvoj podnikání malých a středních podniků, podpora podnikání a zakládání firem (včetně podpory zakládání podniků za účelem komercializace výsledků výzkumu a zakládání podniků na základě oddělení od mateřského podniku)	19 423	17 550	2 072
Přizpůsobení pracovníků, podniků a podnikatelů změnám; Přizpůsobení pracovníků, podniků a podnikatelů změnám	17 379	14 601	2 864
Investice do infrastruktury, kapacit a zařízení v malých a středních podnicích přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací; Výzkumné a inovační procesy v malých a středních podnicích (včetně systémů poukázek, inovací v oblasti procesů, designu a služeb a sociálních inovací)	16 688	15 065	779
Výzkumné a inovační infrastruktury (veřejný sektor)	16 223	15 635	175
Rekonstruované, nebo modernizované silnice TEN-T	16 208	13 642	15
Vzdělávací infrastruktura pro terciární vzdělávání	15 444	14 857	148
Ochrana, rozvoj a podpora veřejného kulturního dědictví	14 894	13 531	257
Omezování a prevence předčasného ukončení školní docházky a podpora rovného přístupu ke kvalitním programům předškolního, základního a středoškolského vzdělávání, včetně možností formálního, neformálního a informálního učení, které umožňuje zpětné začlenění do procesu vzdělávání a odborné přípravy	14 205	12 689	7 558
Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti	13 270	12 604	667
Inteligentní dopravní systémy (včetně zavedení správy poptávky, odbavovacích systémů, IT systémů pro sledování, kontrolu a poskytování informací)	13 065	12 030	428
Podnikatelská infrastruktura pro malé a střední podniky (včetně průmyslových parků a objektů)	10 018	9 406	448
Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotnictví a sociálních služeb obecného zájmu	9 273	8 164	810
Rovnost žen a mužů ve všech oblastech, včetně přístupu k zaměstnání, kariérního postupu, sladění pracovního a soukromého života a podpory stejné odměny za stejnou práci	9 218	8 246	3 205

Název intervence	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Výzkumné a inovační procesy ve velkých podnicích; Investice do infrastruktury, kapacit a zařízení ve velkých podnicích přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací	9 199	7 874	146
Jiná sociální infrastruktura přispívající k regionálnímu a místnímu rozvoji	8 687	7 625	792
Služby elektronické veřejné správy (e-government) a žádosti (včetně elektronického zadávání veřejných zakázek, IKT opatření na podporu reformy veřejné správy, počítačové bezpečnosti, opatření pro důvěru a ochranu soukromí, elektronického soudnictví (e-justice) a e-demokracie)	8 375	6 487	359
Činnosti v oblasti výzkumu a inovací ve veřejných výzkumných střediscích a střediscích kompetencí, včetně vytváření sítí; Činnosti v oblasti výzkumu a inovací v soukromých výzkumných střediscích, včetně vytváření sítí	8 347	6 540	388
Činnosti v oblasti výzkumu a inovací ve veřejných výzkumných střediscích a střediscích kompetencí, včetně vytváření sítí	7 763	7 207	67
Iniciativy v oblasti místního rozvoje se zapojením místních komunit ve městech a na venkově	7 111	6 634	2 452
Zlepšování kvality a účinnosti a přístupu k terciárnímu a rovnocennému vzdělávání, zejména v případě znevýhodněných skupin, aby se zvýšila účast a úroveň dosaženého vzdělání	6 763	6 235	376
Investice do infrastruktury, kapacit a zařízení v malých a středních podnicích přímo související s činnostmi v oblasti výzkumu a inovací	6 720	6 022	423
Infrastruktura pro vzdělávání dětí v raném věku a péči o ně	6 524	6 121	391

Zdroj: vlastní zpracování

Potenciální překryv s hnědým seznamem je zřejmý hned u první uvedené položky – nově postavených silnic; silniční infrastruktura se ostatně v seznamu objevuje ještě několikrát. Podpory pro silniční a dálniční infrastrukturu jsou v seznamu hnědých rozpočtových položek vedeny paušálně jako neudržitelná dopravní infrastruktura. Při snaze o větší míru rozlišení lze vyjít z unijní zelené taxonomie – podle Taxonomy Compass²² může infrastruktura umožňující silniční a veřejnou dopravu přispívat k adaptaci na změnu klimatu, za podmínky provedení posouzení klimatických rizik a zranitelnosti, přičemž mezi DNSH kritérii je požadavek, že u nové, nebo podstatně rekonstruované infrastruktury byla vypočítána uhlíková stopa za scope 1-3 emise a bylo prokázáno, že nepovede k relativním dodatečným emisím skleníkových plynů.²³ Dle dostupných informací podpořené infrastrukturní projekty takto specificky posuzovány nebyly, a je tedy značně pochybné, zda by v těchto kritériích obstály.

Tabulka 15 shrnuje podpory na novou silniční infrastrukturu podle příslušných intervencí, fakticky rozlišených podle kategorie komunikace, resp. začlenění do unijní TEN-T. Nejvíce projektů a nejvyšší celková částka způsobilých výdajů (25 mld. Kč) připadá na státní a krajské silnice mimo TEN-T síť, v těsném závěsu následované dálnicemi a silnicemi v globální TEN-T síti (21 mld. Kč). Tabulka 16 pak ukazuje regionální rozpad těchto podpor, kdy nejvyšší objem

²² <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/taxonomy-compass/the-compass>

²³ Tj. v zásadě dodatečné indukci dopravy.

podpory připadá na projekty ve dvou krajích – Pardubickém a Moravskoslezském, naopak nejnižší na projekty v Libereckém kraji.

Tabulka 15: Nová silniční infrastruktura podle typu komunikace (intervence)

Název intervence	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Jiné vnitrostátní a regionální silnice (nově postavené)	25 241	19 972	39
Dálnice a silnice TEN-T – globální síť (nově postavené)	21 386	19 482	13
Dálnice a silnice TEN-T – hlavní síť (nově postavené)	3 195	3 048	2
Vedlejší silniční spojení a uzly silniční sítě TEN-T (nově postavené)	1 608	1 513	12

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 16: Nová silniční infrastruktura podle kraje realizace

Kraj	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Pardubický kraj	10 027	9 598	4
Moravskoslezský kraj	9 778	7 932	9
Středočeský kraj	5 195	4 534	14
Olomoucký kraj	4 371	4 323	4
Jihočeský kraj	4 359	4 080	7
Ústecký kraj	4 098	3 028	6
Jihomoravský kraj	3 631	1 582	3
Kraj Vysočina	3 310	3 012	6
Plzeňský kraj	3 003	2 656	6
Královéhradecký kraj	1 608	1 387	2
Zlínský kraj	1 564	1 418	3
Liberecký kraj	487	465	2

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedená DNSH kritéria platí i pro velké renovace silniční infrastruktury, proto je obdobný výčet uveden i pro relevantní typy intervencí a projektů (Tabulka 17). Tentokrát je většina projektů zaměřená na silniční infrastrukturu mimo síť TEN-T (64 % způsobilých výdajů, u nové infrastruktury směřovalo mimo TEN-T 49 % výdajů). Co do regionálního rozložení (jak ukazuje Tabulka 18) směřuje významně vyšší objem výdajů do silničních infrastruktur ve Středočeském kraji a v Kraji Vysočina, naopak výrazně nižší v Karlovarském kraji.

Tabulka 17: Rekonstruovaná, nebo modernizovaná silniční infrastruktura podle typu/intervence

Název intervence	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Ostatní rekonstruované, nebo modernizované silnice (dálnice, vnitrostátní, regionální, či místní silnice)	28 494	23 711	394
Rekonstruované, nebo modernizované silnice TEN-T	16 208	13 642	15

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 18: Rekonstruovaná, nebo modernizovaná silniční infrastruktura podle kraje realizace

Kraj	Způsobilé výdaje (mil. Kč)	Vyúčtované finanční prostředky (mil. Kč)	Počet projektů
Středočeský kraj	10 796	9 462	80
Kraj Vysočina	10 675	8 590	32
Jihomoravský kraj	3 457	2 891	49
Královéhradecký kraj	3 117	2 545	50
Pardubický kraj	2 378	1 902	39
Olomoucký kraj	2 351	2 117	19
Moravskoslezský kraj	2 311	1 894	28
Jihočeský kraj	1 937	1 571	36
Liberecký kraj	1 859	1 621	18
Ústecký kraj	1 615	1 300	7
Zlínský kraj	1 384	1 069	17
Plzeňský kraj	1 218	1 034	14
Jihomoravský kraj; Kraj Vysočina	904	824	1
Karlovarský kraj	841	660	20
Olomoucký kraj; Pardubický kraj	61	52	1

Zdroj: vlastní zpracování

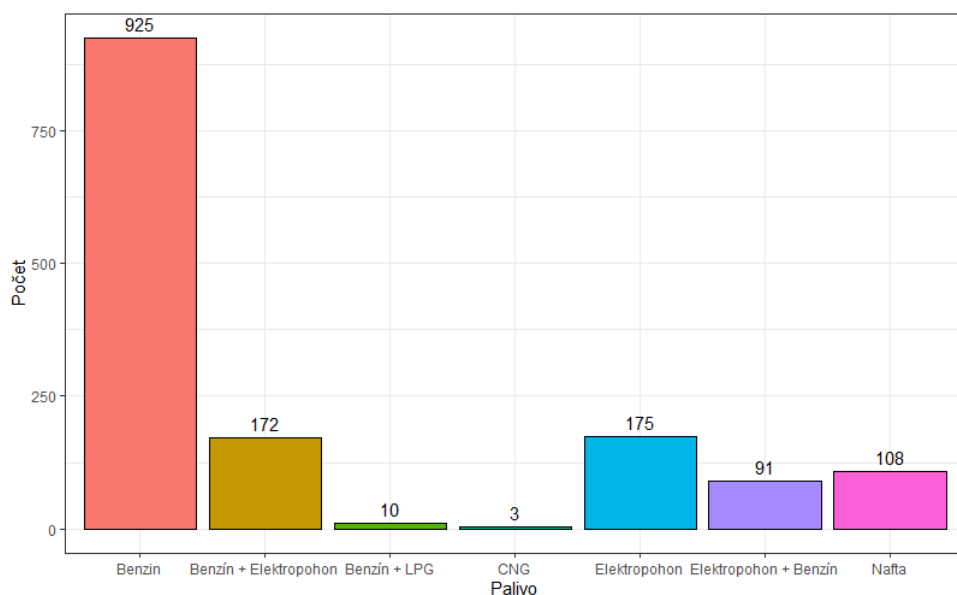
Oblasti dopravy se týká i poměrně významný počet projektů podporujících pořízení osobních automobilů, zejména pro zajištění sociálních služeb. Na tyto účely byly poskytovány podpory hned z několika programových os v IROP (06.2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů, 06.4 Komunitně vedený místní rozvoj, 06.6 REACT-EU), OP Z (03.2 Sociální začleňování a boj s chudobou) a OP PPR (07.3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě).

Vzhledem k tomu, že z názvu ani shrnutí projektu často není možné určit, jakých vozidel konkrétně se projekt týká, byly typy pohonu a emisní parametry nově pořizovaných vozidel

odvozeny na základě dat z Registru silničních vozidel (RSV). Pro tento účel byly skrze IČO příjemce napárovány dotace k novým registracím vozidel v odpovídajícím časovém intervalu trvání dotace²⁴.

U osobních automobilů (kategorie M1) s takto podařilo přiřadit 1 484 z 1 505 nově registrovaných vozidel relevantními subjekty (příjemci vybraných dotací zahrnujících pořízení vozidla pro sociální služby). Z těchto 1 484 osobních automobilů má přes 60 % konvenční benzínový pohon, 18 % hybridní pohon, 12 % elektropohon, 7 % konvenční naftový pohon, alternativní pohony LPG a CNG mají dohromady méně než 1 %.

Obrázek 3: Zastoupení paliv/pohonů u osobních automobilů pořízených pro sociální služby

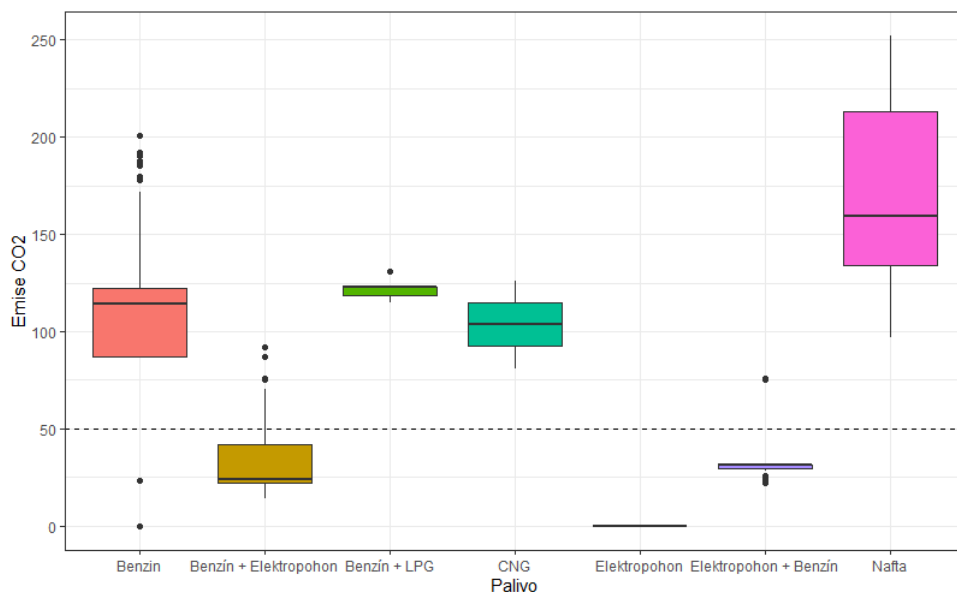
Zdroj: vlastní zpracování

Pro rozlišení zelených a hnědých výdajů na pořízení silničních vozidel lze vyjít opět z EU Taxonomy Compass, podle něhož vozidla kategorií M1 a N1 splňují (do konce roku 2025) kritéria DNSH, pokud jsou jejich specifické CO₂ emise nižší než 50 g/km. Jak ukazuje Obrázek 4, tuto hranici vedle elektromobilů plní takřka všechny automobily s pohonem na elektřinu a benzín a většina s pohonem na benzín a elektřinu²⁵. Data v RSV však v tomto směru nejsou příliš spolehlivá (což ostatně ukazují i odlehlá pozorování u benzínového pohonu s 0 a 24 g/km), proto je jak rozlišení hybridních (vč. plug-in hybridních) od konvenčních pohonů, tak i popisná statistika specifických emisí spíše orientační. I tak lze orientačně dovodit, že jen o málo více než čtvrtinu podpořených osobních automobilů (405 vozidel, 27 %) lze dle specifických emisí označit jako zelený výdaj, ve zbytku se pak bude jednat o hnědé dotace.

²⁴ Nelze přitom vyloučit, že jsou zahrnuta i vozidla pořízená bez dotace z operačních fondů, je ale pravděpodobné, že vzhledem k povaze příjemců i ty byly (spolu)financovány z veřejných zdrojů.

²⁵ Způsob zápisu paliva v RSV není natolik pečlivý/konzistentní, aby bylo možné jednoznačně určit, kdy se jedná o plug-in hybridní a kdy o obyčejný hybridní pohon, což je zřejmé i z uvedeného grafu – ve skutečnosti osobní automobily s obyčejným hybridním pohonem (tj. ne plug-in) mají specifické emise vyšší než 50 g/km.

Obrázek 4: Krabicový graf specifických CO₂ emisí u osobních automobilů pořízených pro sociální služby

Pozn.: Dolní a horní okraj krabice označují 25. a 75. percentil, spojnice uvnitř krabice označuje medián.

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.5. Shrnutí poznatků z taggingu

Závěrem k zelenému rozpočtovému taggingu lze říci, že jeho přínos představují získané informace o tom, jak lze top-down postupem relativně snadno získat orientační představu, jak rozpočtová/výdajová politika ovlivňuje průřezové cíle týkající se klimatu a životního prostředí. Zelený rozpočtový tagging by neměl být samostatným nástrojem, ale neúčinněji funguje jako součást širšího přístupu k zelenému rozpočtování se silným strategickým rámcem (jako jsou příslušné strategie, politiky, plány a operační programy, které zahrnují jasné cíle vládní politiky) a podpurným prostředím (jako je rozvoj kapacit, jasné pokyny pro relevantní aktéry ve státní správě a vhodné informační systémy finančního řízení).

Co do zjištěných poznatků ukazuje hodnocení na velkou heterogenitu ve velikosti EGD-relevantní a ještě více ne-EGD projektů, zejména vysoký počet velmi malých projektů (a to hlavně v ne-EGD dotacích). Mediánová velikosti projektu je tak co do způsobilých výdajů čtvrtinová (EGD-relevantní) resp. osminová (ne-EGD) oproti průměru. EGD-relevantní projekty s nejvyššími celkovými způsobilými výdaji, tedy s finančně nejvýznamnějšími intervencemi, se týkaly primárně energeticky účinných renovací, infrastruktury čisté městské dopravy, opatření pro přizpůsobení se změně klimatu a zvýšené investice do železniční infrastruktury. Tyto intervence přitom nesouvisí pouze s klimatickými cíli, ale také současným vývojem poznamenaným energetickou krizí a pandemií covidu-19 v posledních letech. Svůj podíl na vysokých hodnotách celkových způsobilých výdajů mají také priority v železniční dopravě, která byl v ČR dlouhodobě zanedbávána. Nejvíce EGD-relevantních projektů pochází z veřejného sektoru a soukromých podnikatelských subjektů. Intervence se navíc vyznačují (až na několik výjimek) vysokou mírou spoluúčasti ze strany EU a národních veřejných zdrojů.

EGD projekty byly v průměru větší než ne-EGD projekty (a to zejména u podnikajících příjemců a neveřejných „ostatních“ sdružení), ale měly nižší míru kofinancování z EU kofinancování (avšak v případě veřejných a podnikajících subjektů vyšší národní kofinancování, zatímco u

ostatních sdružení bylo národní kofinancování ještě nižší). Podnikajícím subjektům byly významně častěji poskytovány EDG relevantní dotace, ne-EGD dotace převážně směřovaly veřejným subjektům.

4. Aktuální období (VFR 2021–2027)

Přírodní zdroje a životní prostředí jsou podle výše prostředků na závazky největší oblastí víceletého finančního rámce 2021–2027 a jedním z největších okruhů. Návrhy na VFR byly několikrát přepracovány z důvodu vypuknutí pandemie covidu-19 a Komise přišla také s tzv. Nástrojem EU příští generace (NextGenerationEU, NGEU²⁶) neboli plánem na podporu oživení evropského hospodářství. Všechny členské státy v reakci na pandemii covidu-19 sestavily plány reforem a investic ke zmírnění dopadů krizového období a znovunastartování ekonomiky (plány pro oživení a odolnost), jejichž prostřednictvím dosáhly na finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility, RRF). Česká republika nazvala svůj plán jako Národní plán obnovy (NPO), ten byl Evropskou komisí schválen a v roce 2023 také aktualizován v reakci na energetickou krizi a geopolitickou situaci. RRF představuje největší nástroj z unijního plánu obnovy NGEU a poskytne až 800 mld. euro v běžných cenách.

V rámci evropského plánu obnovy NGEU navíc poskytne uhelným regionům (Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký kraj) finanční prostředky na transformaci ekonomiky²⁷ ze speciálního operačního programu Spravedlivá transformace (JTF, Just Transition Fond).

Kombinované prostředky VFR a NGEU pro období 2021–2027 v celkové hodnotě 2 002 mld. eur se člení na sedm výdajových okruhů, tzv. headingů, některé jsou finančně posíleny z NGEU:

- Jednotný trh, inovace a digitální agenda,
- Soudržnost, odolnost a hodnoty,
- Přírodní zdroje a životní prostředí – zahrnují i výdaje Společné zemědělské politiky EU (SZP²⁸), kdy v rámci dvou pilířů jsou financovány přímé platby zemědělským subjektům a opatření na podporu zemědělských trhů a rozvoj venkova členských států včetně Společné námořní a rybářské politiky,
- Migrace a správa hranic,
- Bezpečnost a obrana,
- Sousedství a svět,
- Evropská veřejná správa.

Mezi priority pro financování v aktuálním programovém období patří také Zelenější, bezuhlíková Evropa zaměřující se na energetickou účinnost, vyšší podíl obnovitelných zdrojů, přizpůsobení se klimatu a ochranu životního prostředí. Na státních úrovních se daná priorita řeší v souvislosti s čistou městskou mobilitou a oběhovým hospodářstvím. Poskytnuté prostředky mají vést k nízkouhlíkové ekonomice a odpovědnému využívání zdrojů. Kromě ekonomické situace musela Komise v uplynulých letech při přípravě a úpravách nového VFR reagovat na další velké výzvy, a to řešení migrační krize a snížení rozpočtu o 10,2 miliardy eur po brexitu, v důsledku čehož se priority EU neustále proměňují.

Stejně situace byly zohledněny také při schvalování programů na programové období 2021–2027, zejména se jednalo o přechod na zelenější ekonomiky a dopady pandemie covidu-19.

---

²⁶ https://next-generation-eu.europa.eu/index_en

²⁷ <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/operacni-program-spravedлива-transformace/>

²⁸ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_cs

Během roku 2022 začalo postupné vyhlášení výzev a v následujícím roce byly České republice vyplaceny první finance z EU týkající se aktuálního období. Celkově se alokace týká 9 národních programů, z nichž 4 mají zcela, nebo zčásti dosah na oblast životního prostředí.

Dalším stěžejním nástrojem a zdrojem finančních prostředků pro Českou republiku je Modernizační fond, který je společně s Inovačním fondem finančním nástrojem zřízeným v rámci EU ETS.

4.1. Nástroje financování

4.1.1. Národní plán obnovy

Všechny členské státy v reakci na pandemii covidu-19 sestavily plány reforem a investic ke zmírnění dopadů krizového období a znovunastartování ekonomiky (plány pro oživení a odolnost). K tomu slouží finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost (*Recovery and Resilience Facility*, RRF). Česká republika nazvala svůj plán jako **Národní plán obnovy**, jenž byl Evropskou komisí schválen a v roce 2023 také aktualizován v reakci na energetickou krizi a geopolitickou situaci. RRF představuje největší nástroj z unijního plánu obnovy *Next Generation EU* a poskytne až 800 mld. euro v běžných cenách²⁹ všem členským státům. Navzdory velkým ekonomickým dopadům pandemie a konfliktu na Ukrajině mohou tyto události díky plánům pro oživení a odolnost přispět klimatické neutralitě.

Přibližně polovina se poskytuje ve formě půjček, zbývající část ve formě grantů. Česká republika čerpá prostřednictvím NPO během let 2021–2026 značnou část prostřednictvím grantů (ČR může získat až 209 mld. Kč) a jen minimální část ve formě půjček (až 19,4 mld. Kč). Plány obnovy jednotlivých členských států musí obsahovat minimálně 37 % výdajů na klimatické investice a reformy a dále minimálně 20 % na podporu digitální transformace.

Proces implementace (EK, 2024d) započal dne 1. června 2021, kdy ČR předložila první verzi NPO, v průběhu několika měsíců se dočkala kladného hodnocení a schválení Radou Evropské unie a také vyplacení prvních miliard v rámci RRF (EK, 2023a). Za dva roky (30. června 2023) předložilo Česko aktualizovaný NPO, který byl na konci října bez problémů schválen. Implementace NPO stále v Česku probíhá, avšak s rizikem určitého zpoždění.

Aktualizovaný NPO se zvýšil o dalších 50 mld. Kč z původních 179 mld. Kč díky zápůjčce z Nástroje pro oživení a odolnost. Oproti původnímu NPO tak došlo k přenastavení některých projektů, usnadnění jejich realizace a také čerpání, nenavýšila se jenom grantová část, v rámci které ČR obdržela větší množství prostředků a další navýšení se týkalo také posílení energetické bezpečnosti REPowerEU, ale také úvěrová část. Jedná se o další miliardy na energetické úspory, využívání OZE a posílení distribuční sítě, či elektrizaci železnic.

Mezi nejznámější programy s podporou přes NPO patří také Národní onkologický program. Ve velké míře se podporuje také úroveň informačních technologií včetně robotiky a virtuální reality na různých stupních vzdělávacího systému, z NPO bylo nakoupeno také 74 000 zařízení do 4 102 škol pro distanční výuku. Prostředky mířily v oblasti digitalizace také k boji proti dezinformacím.

---

²⁹ Jednotlivé zdroje se i vzhledem k aktualizacím v této výši rozcházejí, částka podpory se pohybuje mezi 672,5–800 mld. eur (EK, 2024a; SFŽP, 2024; EK, 2024b; NPO, 2024a).

Jednotlivé reformy a investice jsou zahrnuty v 7 prioritních oblastech. Všechny reformy však cílí společně na zlepšení fungování Česka a zvýšení jeho odolnosti do budoucna. Jedná se o následující prioritní oblasti (NPO, 2024b) v celkové výši 228,4 mld. Kč seřazené podle výše podpory:

- 1) Fyzická infrastruktura a zelená tranzice – 95,01 mld. Kč,
- 2) Vzdělávání a trh práce – 45,23 mld. Kč,
- 3) Digitální transformace – 37,79 mld. Kč,
- 4) REPowerEU – 17,46 mld. Kč,
- 5) Zdraví a odolnost obyvatel – 12,44 mld. Kč,
- 6) Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na covid-19 – 10,38 mld. Kč,
- 7) Výzkum, vývoj a inovace – 10,09 mld. Kč.

Uvolnění několika splátek je podmíněno průběžně uspokojivým plněním Českou republikou stanovených příslušných milníků a cílů, přičemž musí být splněny nejpozději do 31. srpna 2026. Již je splněna žádost na vyplacení 1 066 888 563 €, další dvě v hodnotě 666 565 000 € a 142 506 202 € jsou v procesu se splněným termínem v roce 2023 a na poslední žádost o výplatu v částce 1 268 379 005 € připadá termín v průběhu roku 2024. Na základě dosud vydaných závěrečných zpráv o auditu dospěla EK k závěru, že veškeré kontrolované milníky a cíle byly uspokojivě splněny, a to nejenom v Česku, ale také u dalších šesti států s podanými žádostmi o platby.

Mezi nejdůležitější oblasti v rámci největší prioritní oblasti Fyzická infrastruktura a zelená tranzice patří investice do železniční infrastruktury, renovace budov, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, adaptace na změnu klimatu a další opatření přinášející zlepšení životního prostředí a významné úspory. Konkrétněji se jedná o následující hlavní komponenty:

- 1) Udržitelná doprava – 24 mld. Kč,
- 2) Renovace budov a ochrana ovzduší – 18,06 mld. Kč,
- 3) Ochrana přírody a adaptace na změnu klimatu – 12,98 mld. Kč,
- 4) Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru – 9,77 mld. Kč,
- 5) Dostupné bydlení – 8,5 mld. Kč,
- 6) Přechod na čistší zdroje energie – 6,66 mld. Kč,
- 7) Čistá mobilita – 4,88 mld. Kč,
- 8) Podpora biodiverzity a boj se suchem – 3,88 mld. Kč,
- 9) Revitalizace území se starou stavební zátěží – 3,33 mld. Kč,
- 10) Cirkulární ekonomika, recyklace a průmyslová voda – 2,95 mld. Kč.

Fyzická infrastruktura se v NPO týká zejména přesunu k energeticky efektivnějším dopravním sítím, budování veřejné infrastruktury pro MHD v Praze, budování dobíjecích bodů pro elektromobilu a k dopravě na alternativní pohon. Dekarbonizace zahrnuje hlavně využívání obnovitelných zdrojů energie, a s tím související přechod z fosilních paliv na bezemisní zdroje, dále snižování spotřeby energie, zlepšení energetické účinnosti, budování odpadové a recyklační infrastruktury. Prioritní oblast zahrnuje také ochranu přírody, adaptaci na změnu klimatu a boj se suchem.

Hlavní komponenty se kromě alokované výše a oblasti, kterých se týkají, liší také garanty, mezi které patří zejména jednotlivá ministerstva v ČR – konkrétně ministerstvo dopravy (prioritní oblasti 1, 4 viz seznam výše), průmyslu a obchodu (2, 3, 4, 7, 8), životního prostředí

(4, 5, 7, 9), zemědělství (6) a pro místní rozvoj (8, 10); a kromě ministerstev také Státní fond životního prostředí České republiky (2, 4, 5, 7). Mezi reformy v jednotlivých komponentách se nejčastěji objevují novely zákonů, renovační vlny, provádění strategií, či další opatření přispívající k modernizaci oblastí.

Oficiální web zaměřený na Národní plán obnovy obsahuje také konkrétní aktuality a projekty, na které se prostředky z evropských rozpočtů vynakládají. Nejedná se pouze o obrovské projekty, ale také o obnovy a realizace nemovitých věcí v jednotlivých obcích za jednotky milionů korun. Ne všechny projekty jsou ale podpořeny, na začátku fungování NPO byla vyslána výzva programu Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití a z 35 žádostí bylo podpořeno 20 projektů. Mezi podpořené projekty patří také vybudování mokřadů, stavba trolejbusové tratě na Letiště Václava Havla Praha, investice do nových fotovoltaických elektráren, rekonstrukce mostů a viaduktů, podpora cirkulární ekonomiky a zkvalitnění zemědělské půdy. Celkově se podle EK (2024b) jedná o 16 projektů na území České republiky v prioritní oblasti Fyzická infrastruktura a zelená tranzice.

Mapa projektů využívajících prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost znázorňuje členské státy EU a příklady takových projektů (EK, 2024b). Nejedná se sice o kompletní databázi projektů, ale je z ní zřejmé, že nejvíce projektů celkově, ale také v prioritní oblasti Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, má Španělsko (několik stovek). Prostředky z tohoto nástroje se nevyužívají jen na území kontinentálního Španělska.

Celkově bylo zatím v rámci plánů pro oživení a odolnost přiděleno 254 miliard eur, z toho 50 % na prioritní oblast Fyzická infrastruktura a klimatická tranzice a převažovaly dvě oblasti politiky: energetická účinnost a udržitelná mobilita (EK, 2023b). Všechny členské státy splnily 37% podíl všech prostředků připadající na danou prioritní oblast, přesně 37 % splňuje Řecko, Itálie a Lotyšsko. Lucembursko dosahuje dokonce 69% podílu, Česká republika 42 %.

Udržitelná mobilita se týká zejména investic do vozidel s minimálními, nebo nulovými emisemi, dále se podporuje také železniční doprava včetně nákupu moderních souprav, MHD a infrastruktura pro dobíjení. Podpořeny jsou také nové daňové režimy a systémy zohledňující ekologicky šetrné vozy, či reformy v mezinárodní vodní dopravě, přístavech a vodních cestách. Hlavní oblast energetické účinnosti se týká renovací soukromých a veřejných budov a výstavby nových vysoce energeticky účinných staveb. Zahrnuty jsou také výrobní podniků, systémy dálkového vytápění, centralizovaná výroba tepla a v neposlední řadě jednotná kontaktní místa.

REPowerEU

Iniciativa REPowerEU byla zahájena v květnu roku 2022 v reakci na ruský vpád na Ukrajinu, a doplňuje tak 6 původních prioritních oblastí, kapitoly tohoto plánu lze financovat z různých zdrojů včetně příjmů z prodeje emisních povolenek (část také z Inovačního fondu). Tento plán pomáhá ochránit občany a podniky EU před nedostatkem energie a urychluje přechod na čistou energii. Dané okolnosti přiměly snížení závislosti na ruských fosilních palivech, za 8 měsíců bylo nahrazeno 80 % ruského plynu z plynovodů, k září 2022 představoval ruský plyn pouze 9 % veškerého dovezeného plynu. Snížila se také spotřeba energie, a to o téměř 20 % a již 40 % elektřiny pocházelo z obnovitelných zdrojů (2022). Hlavními výzvami se tak najednou staly diverzifikace dodávek energie, zajištění cenově dostupných dodávek energie, investice do obnovitelných zdrojů energie a také úspora energie. Dodávky energie se značně diverzifikovaly tím, že plyn se dováží z několika třetích zemí – z Egyptu, Izraele, Kazachstánu, či Namíbie.

Velmi rychlému nahrazení přispělo také společné zadávání zakázek na plyn, EU obdržela nabídky od celkem 25 dodavatelských společností (květen 2023) za větší množství m³ plynu, než požadovaly společnosti z EU. Dále se musely doplnit zásobníky plynu na 80 % kapacity,

nakonec se díky koordinaci a spolupráci zemí naplnily dokonce z 95 % a v roce 2023 splnily členské státy EU 90% naplnění již v srpnu. Splněno bylo také závazné snížení spotřeby všemi členskými státy. Na podporu cílů REPowerEU může mířit také část původního vnitrostátního přidělu v rámci několika fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus a Fond soudržnosti) a také z rezervy na vyrovnání se s důsledky brexitu, jejíž prostředky mohou členské státy převést do RRF, navíc všechny státy toho využily.

Plán REPowerEU urychluje ekologickou transformaci a podněcuje rozsáhlé investice do energie z obnovitelných zdrojů. EU se již dostala na úroveň, kdy se za celý rok vyrobí více elektřiny z větrné a solární energie než z plynu, a to také zásluhou nově instalované kapacity těchto zdrojů. Prostředky plánu REPowerEU jsou zahrnuty v rámci RRF a mobilizuje se téměř 300 miliard eur – 72 ve formě grantů, 225 ve formě půjček. V této podpoře je zahrnuto také 10 miliard eur na dobudování infrastruktury pro plyn a zkapalněný zemní plyn pro zajištění dodávek plynu do každého členského státu, a až 2 miliardy eur na ropnou infrastrukturu k zastavení dovozu ruské ropy. Zbývající, převážná, část financování se zaměřuje na urychlení a posílení přechodu na čistou energii.

4.1.2. Modernizační fond

Členské státy EU draží všechny povolenky s výjimkou těch bezplatných³⁰. Pro financování Modernizačního fondu, který slouží pro podporu investic do modernizace energetických soustav a zlepšení energetické účinnosti v souvislosti s přechodem na nízkouhlíkové hospodářství, jsou vyčleněna 2 % emisních povolenek v rámci období 2021–2030 a kromě toho také 2,5 % mezi lety 2024 a 2030. Přijímajícími členskými státy nejsou všechny státy Unie, ale pouze ty, které dosahovaly hodnoty HDP na obyvatele v tržních cenách v roce 2013 nižší než 60 % průměru Unie (pro množství 2 %) a v letech 2016–2018 75 % průměru Unie (pro 2,5 %). Taková množství se rozdělí mezi členské státy splňující výše uvedená kritéria dle stanovených podílů³¹. Celkem dosáhne na prostředky z Modernizačního fondu od roku 2024 13 států (viz Tabulka 19), které využijí výnosy z dražeb povolenek na jeden, nebo více stanovených účelů související pro podporu investic v energetice, včetně Portugalska, Řecka a Slovinska od roku 2024. Druhý nejvyšší podíl, hned po Polsku, připadá na Českou republiku.

Tabulka 19: Rozdělení prostředků z Modernizačního fondu

Stát	Podíl (v %) v případě množství	
	2 %	2,5 %
Bulharsko	5,84	4,9
Česko	15,59	12,6
Estonsko	2,78	2,1
Chorvatsko	3,14	2,3
Litva	2,57	1,9

³⁰ Vydávání bezplatných emisních povolenek v průmyslu bude ukončeno do roku 2034, navíc se od roku 2027 zpoplatní emise ze silniční dopravy a vytápění budov.

³¹ Ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES. Podíl připadající České republice z 2,5 % byl v roce 2023 upraven z 12,9 na 12,6 %.

Lotyšsko	1,44	1,0
Maďarsko	7,12	5,8
Polsko	43,41	34,2
Portugalsko	–	8,6
Rumunsko	11,98	9,7
Řecko	–	10,1
Slovensko	6,13	4,8
Slovinsko	–	2,0

Zdroj: vlastní zpracování dle EP (2023)

Evropská komise každým rokem vydává rozhodnutí, kterým stanovuje množství povolenek pro celou Unii v předpokládané výši, přičemž se toto množství každoročně snižuje o lineární redukční faktor (LRF). Ten je od roku 2021 stanoven na úrovni 2,2 % (což představuje snížení absolutně ve výši 43 003 515 kusů), v období 2024–2027 4,3 % (snížení 87 924 231 kusů) a od roku 2028 roven 4,4 % (snížení cca 89 968 981 kusů). Množství povolenek se ale naopak v několika dalších obdobích zvýší, a to z důvodu rozšíření emisních povolenek na další odvětví (od roku 2026 námořní doprava, od roku 2027 silniční doprava, odvětví budov). Na dané činnosti se poté uplatní zvýšený lineární redukční faktor 5,10, nebo 5,38 %. Zvýšené množství povolenek je nezbytné také z důvodu zajištění nebo nákupu povolenek regulovanými subjekty předem pro snížení svého cenového rizika a rizika likvidity. Množství povolenek pro celou Unii na rok 2024 by mělo činit 1 386 051 745, v této hodnotě není zahrnuto množství povolenek přidělené provozovatelům letadel, protože se uvádí samostatně.³²

Kromě lineárního redukčního faktoru se množství povolenek mění o absolutní výši v určitých letech, v roce 2024 dochází ke snížení o 11,6 milionů povolenek vlivem snížení o 90 milionů a zvýšení o 78,4 milionů povolenek pro námořní dopravu, pro rok 2026 by se mělo množství snížit absolutně o 27 milionů.

90 % celkového množství emisních povolenek sloužící pro dražení se rozdělí mezi členské státy převážně podle podílu ověřených emisí a zbývajících 10 % na účely solidarity, růstu a propojení. Její výše pro příslušný rok se stanoví jako součin hodnoty připadající České republice z 2% podílu Modernizačního fondu za příslušný rok a podílu celkového množství solidarity, růstu a propojení vůči celkové hodnotě z 2% podílu Modernizačního fondu pro Českou republiku. Celková hodnota solidarity, růstu a propojení činí pro ČR 38 722 276 kusů³³.

Bezplatné povolenky se mohou přechodně přidělovat také pro modernizaci odvětví energetiky až do konce roku 2030, a to pro 10 států s možností získání prostředků z Modernizačního fondu od roku 2021. Každý dotčený členský stát musí uspořádat soutěžní nabídkové řízení, pokud investice, financované pomocí bezplatných povolenek, přesahují 12 500 000 eur a zároveň nesmí množství bezplatných povolenek přesáhnout 40 % celkového objemu emisních povolenek. Celkové množství připadající České republice za 10 let činí 111 462 281 kusů, z nichž všechny byly přesunuty do Modernizačního fondu a na každý rok se část stanoví rovnoměrně ve výši jedné desetiny.

³² Do dražby pro provozovatele letadel v roce 2024 přísluší 28 866 578 povolenek a 24 536 591 bezplatných povolenek.

³³ https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/modernisation-fund_en#ecl-inpage-1555

Na základě všech uvedených hodnot a předpokladů obsahuje Tabulka 20 odhady výnosů z emisních povolenek a alokaci do Modernizačního fondu pro Českou republiku na období od roku 2023, kdy ještě nebyl aplikován 2,5% podíl do Modernizačního fondu, do roku 2030. Veškeré hodnoty pro budoucí období jsou odhadované a některá nastavení parametrů se můžou v průběhu období změnit, čímž by došlo k jiným výsledkům. Za celé období 2023–2030 dosahuje předpokládané množství povolenek pro Českou republiku hodnoty 171 121 271 kusů, což při cenách EUA připadajících na jednotlivé roky představuje pro Českou republiku příjem z Modernizačního fondu necelých 341 miliard Kč za celé období. Při neustále se měnících cenách emisní povolenky se však může předpokládaná výše alokace měnit.

Tabulka 20: Odhady výnosů z emisních povolenek vyjma provozovatelů letadel a alokace do Modernizačního fondu pro Českou republiku

Lineární redukční faktor	2021–2023: 2 %		2024–2027: 4,3 %		2028+: 4,4 %	
Podíl do ModF	2 %; 2,5 %		Podíl ČR		15,59 %; 12,6 %	
Množství povolenek (po LRF)	2023	2024	2025	2026		
	1 485 575 977	1 386 051 745	1 298 127 514	1 183 203 283		
	2027	2028	2029	2030		
	1 095 279 052	1 007 354 821	917 385 840	827 416 859		
2% podíl do Modernizačního fondu (ks)	2023	2024	2025	2026		
	29 711 520	27 721 035	25 962 550	23 664 066		
	2027	2028	2029	2030		
	21 905 581	20 147 096	18 347 717	16 548 337		
<i>z toho podíl pro ČR</i>	2023	2024	2025	2026		
	4 632 026	4 321 709	4 047 562	3 689 228		
	2027	2028	2029	2030		
	3 415 080	3 140 932	2 860 409	2 579 886		
2,5% podíl do Modernizačního fondu (ks)	2023	2024	2025	2026		
		34 651 294	32 453 188	29 580 082		
	2027	2028	2029	2030		
	27 381 976	25 183 871	22 934 646	20 685 421		
<i>z toho podíl pro ČR</i>	2023	2024	2025	2026		
		4 366 063	4 089 102	3 727 090		
	2027	2028	2029	2030		
	3 450 129	3 173 168	2 889 765	2 606 363		
Transfery: Solidarita, růst a propojení (ks)	2023	2024	2025	2026		
	4 676 608	4 363 304	4 086 518	3 724 736		
	2027	2028	2029	2030		
	3 447 949	3 171 163	2 887 940	2 604 716		
Transfery: Modernizace odvětví energetiky (ks)	2023	2024	2025	2026		
	11 146 228	11 146 228	11 146 228	11 146 228		
	2027	2028	2029	2030		

	11 146 228	11 146 228	11 146 228	11 146 228
Celkové množství povolenek	2023	2024	2025	2026
	20 454 862	24 197 305	23 369 409	22 287 282
	2027	2028	2029	2030
	21 459 386	20 631 491	19 784 342	18 937 193
Předpokládaná cena uhlíku (v €), dle EC GHG projections 2025 recommended parameters	2023	2024	2025	2026
	77	78	80	80
	2027	2028	2029	2030
	80	80	80	80
Příjmy z Modernizačního fondu (v €)	2023	2024	2025	2026
	1 575 024 352	1 935 784 392	1 869 552 758	1 782 982 543
	2027	2028	2029	2030
	1 716 750 910	1 650 519 276	1 582 747 372	1 514 975 467

Zdroj: vlastní zpracování

Od roku 2021 má být v zásadě draženo 57 % povolenek v celé EU, nicméně část dražených objemů může být použita pro bezplatnou alokační rezervu v případě nedostatku povolenek v bezplatné distribuci průmyslu a flexibilitu zavedené u odvětví, na která se nevztahuje EU ETS – oboje představuje kolem 0,75 %. Kromě toho jsou objemy povolenek dány k dispozici Inovačnímu fondu (cca 0,25 %) a Modernizačnímu fondu (2 % a k tomu navíc 2,5 % od roku 2024). V důsledku uplatňování těchto pravidel bude na období 2021–2025 zpočátku vydraženo přibližně 51,5 % ročního limitu EU ETS, poté se může toto procento změnit. Inovačnímu fondu přísluší za 10 let 75 milionů kusů povolenek, tj. 7,5 mil. ks za rok (od roku 2024 zpřesněno na 80 mil. ks, tj. na zbývající roky 8 214 286 ks/rok).

Členské státy již část prostředků z Modernizačního fondu využily, Česká republika získala za dva a půl roku pro investice do výstavby čistých zdrojů a modernizace energetiky již 194 miliard korun (k 20. 12. 2023). Jak česká ekonomika prochází a projde procesem dekarbonizace a jak bude plnit své evropské klimaticko-energetické závazky do roku 2030, nastiňuje návrh aktualizace (k říjnu 2023) Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu (NKEP). Do konce prvního pololetí 2024 se předloží finální verze po iterativním procesu s Evropskou komisí, v rámci přípravy ještě probíhá odborná, politická a veřejná debata a tento návrh bude také sloužit jako podklad pro aktualizaci Politiky ochrany klimatu a Státní energetické koncepce, což se promítne právě do Vnitrostátního plánu.

Níže uvedené konkrétní hodnoty se tak mohou ještě v průběhu roku 2024 měnit. Nejsou ani schválené a zveřejněné všechny podmínky nových programů podpory v rámci Modernizačního fondu prostřednictvím Státního fondu pro životní prostředí ČR. Některé programy nahradily, či doplnily ty stávající ze začátku období fungování Modernizačního fondu, většina funguje nadále. Dalším zdrojem financování se pro časový rámec 2026–2032 stane také Sociální klimatický fond, jehož odhad alokace činí 50 miliard Kč a zdrojem financování bude EU ETS 2. V říjnu 2023 navíc došlo v rámci přípravy aktualizace NKEP v navýšení odhadu alokace prostředků z Modernizačního fondu pro časový rámec 2021–2030 na 389,5 miliard korun. V této částce nefiguruje program pro nákup vozidel a kombinovanou dopravu, ve stávajících programech však zahrnut zůstává, při jeho započtení se odhad alokace zvýší na částku 434,7 miliard korun, tento program tak má podíl z této částky ve výši 10,35 %.

Tabulka 21: Stanovený odhad alokace dle návrhu aktualizace NKEP v rozdělení na jednotlivé programy dle MPO (říjen 2023)

Program	Popis	Celkem: 389,5 mld. Kč	Podíl v %
RES+	podpora nových nepalivových OZE (FVE, VTE, MVE, GTE)	113,0	29,01
HEAT	modernizace zdroje tepla se změnou palivové základny	71,7	18,41
ENERG ETS	účinnost vlastní výroby energie, odpadní teplo, vodík, měření, ...	60,8	15,61
ENERGCom	OZE, KVET, měření, regulace, akumulace, snižování náročnosti, zateplování	15,2	3,90
ENERGov	EE a OZE	17,4	4,47
HOUSEnerg – Energetická účinnost v rezidenčním sektoru	zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů v rodinných a bytových domech	61,7	15,84
GREENGas	podpora výroby a využívání ušlechtilých paliv vyráběných z OZE či druhotných surovin, nebo prostřednictvím z OZE vyrobené elektřiny	13,0	3,34
LIGHTPUB	modernizace + smart city prvky	6,5	1,67
ELEGRID	podpora modernizace elektrizační soustavy, reakce na dynamický vývoj decentrálních a intermitentních zdrojů energie, zvyšování bezpečnosti a spolehlivosti	17,4	4,47
KOMUNERG	komunitní OZE, vytápění, bioplyny atd.	13,0	3,34
Nákup vozidel a kombinovaná doprava	pro železniční dopravu a technologií pro kombinovanou dopravu	45,0	10,35

Zdroj: vlastní zpracování s využitím MPO (2023)

Očekává se, že výrazně posílí modernizace energeticky náročného průmyslu ENERG ETS a z dalších podobných programů zejména ENERG Gov na energetické úspory ve veřejných budovách a také TRANSGov. Nové programy v rámci Modernizačního fondu se týkají programu SMARTNET pro podporu modernizace veřejných sítí, podporu tzv. zelených plynů (GREENGAS – Obnovitelná plynná a kapalná paliva), např. pro výrobu zeleného vodíku elektrolýzou vody prostřednictvím elektřiny s garancí výroby z OZE), nebo modernizace elektrizační soustavy (ELEGRID). Nový program I+ (Inovativní a komplexní (individuální) projekty) pomůže projektům, které přesahují zaměření programů Modernizačního fondu a jsou podpořeny z Inovačního fondu. Tento program je určen na podporu otevřených energetických společenství založených za účelem uspokojení svých energetických potřeb (hlavním účelem není tvorba zisku).

Dále SFŽP (2023) vydal v listopadu 2023 Revizi Obecného programového dokumentu pro implementaci Modernizačního fondu v České republice po roce 2024, kde představuje novou strukturu programů a odhad jejich alokace (Tabulka 22). Ponechává (s rokem 2021) v přehledu programy TRANSPORT (TRANSCom a TRANSGov), uvádí také právě zmíněný I+. LIGHTPUB (Modernizace soustav veřejného osvětlení) byl přejmenován na PUBGRID (Modernizace veřejných energetických soustav). Finální rozdělení alokace se může lišit vzhledem k mnoha vnějším faktorům, tyto odhady vychází z posouzení aktuálních potřeb

a naplňování strategických cílů. Jednotlivé projekty budou následně předkládány k individuálnímu posouzení.

Tabulka 22: Nová struktura programů a odhad jejich alokace (listopad 2023)

Hlavní program	Podprogram	Alokace, odhad 2024 (mld. Kč)	Podíl (%)
RES+		100,04	20,0
HEAT		100,04	20,0
ENERG	ENERG ETS	80,03	16,0
	ENERGCom	12,50	2,5
	ENERGov	20,01	4,0
	HOUSEnerg	71,03	14,2
TRANSPORT	TRANSCom	7,50	1,5
	TRANSGov	42,52	8,5
GREENGAS		15,01	3,0
SMARTNET	PUBGRID	7,50	1,5
	ELEGRID	20,01	4,0
KOMUNERG		14,01	2,8
I+		10,00	2,0
Celkem		500,20	100,0

Zdroj: SFŽP (2023), upraveno, zaokrouhleno

4.1.3. Operační programy

Oproti minulému programovému období nedošlo k takřka žádným změnám v názvech většiny operačních programů (není však ustaven specifický program pro Prahu). Nadále tak existují operační programy Doprava, Integrovaný regionální operační program (IROP), Životní prostředí, Rybářství a další programy, jež s oblastí životního prostředí primárně nesouvisí. Na OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost navazuje OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost a Program rozvoje venkova je nyní zahrnut v rámci Strategického plánu Společné zemědělské politiky. V rámci evropského plánu obnovy NGEU se poskytují uhlíovým regionům (Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký kraj) finanční prostředky na transformaci ekonomiky³⁴ ze speciálního operačního programu Spravedlivá transformace (JTF, Just Transition Fond).

OP Doprava představuje národní program s nejvyšší alokací – 126,8 mld. Kč. Česká republika si vytyčila strategický cíl v podobě efektivní dostupné a k životnímu prostředí šetrné dopravy. Prostředky se zaměřují zejména na rozvoj městské, příměstské a páteřní dopravní infrastruktury a udržitelné dopravy. Roste také potřeba lepšího propojení nejen mezi regiony, ale také ostatními státy EU, klade se důraz také na udržitelnou celostátní a regionální mobilitu v železniční a silniční dopravě a alternativní paliva. Značné úsilí je a bude přikládáno novým železničním tunelům, investicím do elektrizace tratí a modernizace (a konverze) trakční soustavy. Jako potřebné a nezbytné je uvedeno také budování chybějící infrastruktury dálnic (s argumentem zmírnění negativních dopadů na životní prostředí), výstavba nových

³⁴ <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/operacni-program-spravedliva-transformace/>

trolejbusových a tramvajových tratí, dobíjecích a plnicích stanic nebo elektrizace autobusových tras pro vozidla s alternativními pohony. Všechny vyhlášené výzvy jsou od počátku programového období stále otevřeny a žádosti se můžou u některých výzev podávat již nyní i po roce 2027.

IROP alokuje podobné množství finančních prostředků jako OPD, a to 125,2 mld. Kč. IROP v období 2021–2027 souvisle navázal na předchozí programové období a pokračuje v nastolených prioritách. Jedná se hlavně o vyvážený rozvoj území, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy, dále cílí také na zkvalitnění infrastruktury a zajištění udržitelného rozvoje. Prostředky se vynakládají na rekonstrukce a modernizace silnic II. třídy, nákup nízkoemisních a bezemisních vozidel ve veřejné dopravě, výstavbu dopravních terminálů, rozšíření parkovacích systémů a sítě cyklostezek. IROP však necílí pouze na regionální dopravy ale také na oblast zdravotnictví, kulturního dědictví, cestovního rozvoje, vzdělávání či veřejné správy. Většina vyhlášených výzev je od počátku programového období stále otevřena, uzavření se týká sedmi výzev – tři se zaměřují na kybernetickou bezpečnost, dvě na knihovny a dvě na mateřské školy.

OP Životní prostředí pokračuje i v období 2021–2027, je tak zajištěna další podpora environmentálních projektů a podporované aktivity přetrvávají do dalších let; alokace je předpokládána ve výši 16,2 mld. Kč. Pro nové období byla zlepšena a usnadněna realizace komplexních projektů, větší důraz se klade na adaptaci na změnu klimatu, prevenci vzniku dalších typů odpadů a další environmentální výzvy. Program se sice opět zaměřuje hlavně na veřejný sektor, nicméně soukromý sektor je zapojen v oblasti oběhového hospodářství. Prostředky směřují zejména na snížení energetické náročnosti budov, rozvoj obnovitelných zdrojů, odolnost vůči přírodním katastrofám či posílení biologické rozmanitosti. Tento operační program má uzavřených nejvíce vyhlášených výzev pro aktuální období a řada projektů byla již řádně dokončena, šlo hlavně o obecní projekty na pořízení kompostérů, předcházení vzniku odpadů, či pořízení svozového vozidla.

OP Spravedlivá transformace představuje oproti předchozímu období pro VFR nový operační program. Prostředky slouží nejenom pořízení nových technologií pro čistou energii a snižování emisí skleníkových plynů ve zmíněných uhelných regionech, ale podpora spravedlivé transformace míří také na revitalizaci a rekultivaci oblastí zasažených těžbou anebo na rekvalifikaci pracovníků. Spravedlivá transformace finančně pomáhá regionům závislým na uhelném a energeticky náročném průmyslu s přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku. Program vychází z Plánu spravedlivé územní transformace a cílí zejména na zmírnění dopadů transformačního procesu na ekonomiku, obyvatele a životní prostředí.

Na aktuální období je v OP k dispozici celkem 42,7 mld. Kč a kraje si rozdělí celkovou částku 41 mld. Kč (po odečtení prostředků na technickou pomoc), konkrétně připadá na Moravskoslezský kraj 18,8 mld. Kč; na Ústecký 15,2 mld. Kč a na Karlovarský 7 mld. Kč. Tento OP funguje prakticky nad rámec ostatních programů, žadatelé tak mohou získat prostředky i z dalších operačních programů. Vyřazení z okruhu žadatelů nejsou ani všechny velké podniky (platí některá omezení) zařazené do obchodování s emisními povolenkami. Aktuálně je (březen 2024) otevřeno přes 50 výzev a probíhá alespoň v přípravné fázi bezmála 40 projektů³⁵, mezi které se řadí např. vybudování Centra pro výzkum energetické a sociální změny v Ostravě, EDENU Karviná, Gigafactory na území bývalé parní elektrárny Prunéřov I, či zahájení těžby lithia na Cínovci. Jeden z nejvýznamnějších dopravních projektů OP Sociální transformace je zavádění vodíkové mobility v Ústí nad Labem spojené s nákupem vodíkových autobusů, čímž dojde k náhradě autobusů s naftovým pohonem.

---

³⁵ <https://opst.cz/o-programu/strategicke-projekty/>

Rybářství představuje nejmenší operační program, který se zaměřuje na odvětví sladkovodní akvakultury, a prostředky směřují zejména na rozšíření chovu ryb, nebo vybudování nových rybníků a zařízení pro výlov a sběru dat v oblasti.

4.2. Ex-ante hodnocení

Pro ex-ante hodnocení nastavení VFR 2021–2027 je použit postup, který porovnává stanovené, či předpokládané alokace Národního plánu obnovy, Modernizačního fondu a relevantních operačních programů na dekarbonizaci – primárně na zvyšování energetických úspor a účinnosti a na rozvoj obnovitelných zdrojů – s odhadovanými investičními potřebami ze scénářů modelovaných v pracovním balíčku WP2 jako analytický podklad pro aktualizaci Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu³⁶. Toto porovnání tak pokrývá jen dílčí výsek nákladů dekarbonizace, protože model TIMES-CZ, jako dynamický model nákladové optimalizace energetického systému sice pokrývá celou energetickou bilanci ČR od těžby či dovozu energetických surovin přes jejich transformaci až po konečné užití energetických služeb, ale zahrnuje v zásadě jen náklady přímo spojené s užitím a transformací energie. I když jsou tedy do modelových scénářů zahrnuty investice do nových energetických technologií (příp. do jejich obnovy), náklady na přenos a distribuci energií jsou zahrnuty jen velmi zjednodušeně a jiné náklady na infrastrukturu (např. dopravní) v modelu zahrnuty nejsou vůbec.

Tabulka 23 ukazuje výsledné investiční potřeby scénářů WEM_rev, WAM3_rev a WAM32, kdy scénář WEM představuje „business-as-usual“ referenci, zatímco WAM scénáře vychází z tezí pro zpracování NKEP, SEK a POK a reflektují cíle nařízení o evropském právním rámci pro klima, resp. cíle a opatření obsažené v legislativních návrzích z balíčků Fit for 55, REPowerEU a dalších³⁷. Pro toto hodnocení nejsou zahrnuty investice do dopravy, neboť model TIMES predikuje investiční potřeby pro obnovu (resp. postupnou elektrifikaci) vozového parku silničních vozidel, dotační programy jsou však spíše zaměřeny na dopravní infrastrukturu a vozové parky pro veřejnou dopravu s poměrně specifickými způsoby veřejného financování.

Podle modelových výsledků dosahují investiční potřeby v období 2023–2027 rozpětí od 328 mld. Kč (WEM_rev) po více než dvojnásobek ve WAM scénářích, kde se jedná o 733 mld. ve WAM3rev a 744 mld. ve WAM32. Ve scénáři WEM_rev připadá takřka ½ investičních potřeb na dvě oblasti, renovace budov a infrastruktury (37 %, 123 mld.) a obnovitelné zdroje (12 %, 39 mld.), v obou WAM scénářích na tyto dvě oblasti připadá téměř ¾ investičních potřeb (51 %, resp. ~380 mld. na renovace a ~22 %, resp. 160–170 mld. na OZE).

---

³⁶ Výstup SEEPIA V06-D2-1.1 (v přípravě).

³⁷ Modelový scénář WAM cílí na dosažení emisní neutrality v roce 2050, resp. maximální smysluplné modelové přiblížení se emisní neutralitě na úrovni EU – emisní cíl pro skleníkové plyny je tak vynucen na úroveň 9,7 Mt CO₂ v roce 2050 v ČR a ceny emisních povolenek odpovídají doporučeným trajektoriím Evropskou komisí. Výrobní kapacity pro výrobu elektrické energie v modelu TIMES-CZ jsou dozdrojovány na základě výsledku modelování zdrojové přiměřenosti modelem PLEXOS (spolupráce s ČEPS).

Tabulka 23: Investiční potřeby ve scénářích WEM, WAM3 a WAM32 v období 2023–2027 dle modelu TIMES-CZ³⁸

Sektor	Opatření	wem_rev	wam3rev	wam32
Výroba elektřiny	Akumulace	19,5	31,7	31,7
Výroba elektřiny	FVE – malé střechy	6,4	11,1	33,3
Výroba elektřiny	FVE – průmyslové	0,0	10,8	32,5
Výroba elektřiny	FVE – velkoplošné	0,0	80,5	47,5
Výroba elektřiny	VtE	19,4	25,5	25,5
Výroba elektřiny a tepla	Bioplyn	2,1	1,1	1,2
Výroba elektřiny a tepla	Energetické využití odpadu	9,4	4,8	5,1
Výroba elektřiny a tepla	Zemní plyn	20,3	0,0	0,0
Výroba elektřiny a tepla	Zemní plyn / Vodík	0,0	17,4	16,5
Rozvoj sítí	Sítě a transformace	2,9	11,1	11,1
Rozvoj sítí	Distribuce energií (CZT, plyn, dobíjecí infrastruktura)	1,8	1,0	0,9
Elektrolyzéry	PEM	0,0	0,1	0,1
Výroba biopaliv a biometanu	Výroba biopaliv a biometanu	0,0	3,4	3,4
Průmysl	Technologie	98,8	103,3	103,2
Průmysl	Tepelná čerpadla / GEO	2,0	2,2	2,2
Průmysl	Výroba tepla pro průmyslové procesy kromě tepelných čerpadel	8,8	9,2	9,2
Renovace budov	Renovace budov	122,7	380,7	382,2
Domácnosti	Tepelná čerpadla / GEO	4,6	22,9	22,2
Domácnosti	Vytápění a ohřev vody kromě tepelných čerpadel	0,9	6,4	7,1
Terciární sektor	Klimatizace	2,2	0,0	0,0
Terciární sektor	Malá kogenerace – Bioplyn	0,5	0,5	0,5
Terciární sektor	Malá kogenerace – Zemní plyn	0,0	1,3	1,2
Terciární sektor	Tepelná čerpadla / GEO	3,5	5,7	5,5
Terciární sektor	Vytápění a ohřev vody kromě tepelných čerpadel	2,0	2,1	2,1

Zdroj: vlastní zpracování

V modelu TIMES-CZ jsou výsledky (investice) reportovány za 5leté řezy, pro hodnocení nastavení VFR 2021–2027 jsou tedy relevantní především investiční potřeby pro pětiletku 2023–2027. Časový překryv je i tak jen částečný – financování z NPO je k dispozici pro období let 2021–2026, z Modernizačního fondu na období 2022–2030 a z ESIF 2021–2027 pak fakticky na roky 2023–2029. Proto nelze bez dalšího porovnávat absolutní objem dostupného

³⁸ Stálé ceny 2023, bez DPH

veřejného financování. Více vypovídající by mělo být porovnání předpokládané alokace na skupiny opatření vůči modelovým potřebám.

Následující tabulka shrnuje předpokládané alokace podle jednotlivých zdrojů a typů opatření, v souhrnu se jedná o částku ve výši cca 540 mld. Kč. Více než polovina je určena primárně na rozvoj OZE (31 %, 168 mld.) a renovaci budov a infrastruktury (22 %, 119 mld.). Další tři oblasti relevantních dotací představují systémy zásobování teplem a kombinovaná výroba elektřiny a tepla (19 %, 102 mld.), nové technologie v průmyslu (21 %, 114 mld.) a sítě a akumulace (7 %, 38 mld.).

Tabulka 24: Předpokládané alokace podpor podle zdrojů a typů opatření (v mld. Kč)

	NPO (2023–2026)	ModF (2022–2030)	ESIF (2023–2029)	celkem
OZE – FVE	6,7	0	9,2	15,9
OZE – VtE	0	0	0,5	0,5
OZE – biomasa	0	0	4,7	4,7
OZE – ostatní/nerozlišeno	10,7	114,1	7,4	132,2
Biometan + RFNBO	0	15	0	15,0
SZT a KVET	1,5	100	0,2	101,7
Renovace veřejných budov a infrastruktury	3,4	20	22,4	45,8
Renovace soukromých budov a infrastruktury	2,2	71	0	73,2
Energeticky efektivní / enviromentální technologie v podnicích	0	92,5	21,5	114,1
Sítě a akumulace	0	27,5	10,5	38,0

Zdroj: vlastní zpracování

Přímé porovnávání investičních potřeb a alokací podpor podle jednotlivých oblastí je však velmi problematické, neboť řada dotačních programů podporuje různé kombinace opatření – např. ve výzvách Modernizačního fondu HOUSEnerg jsou takto podporovány rekonstrukce obytných domů společně s instalací zdroje obnovitelné energie, podobně podpora výměny technologií v průmyslu běžně kombinuje inovaci výrobního procesu se snížením energetické náročnosti i s instalací vlastního obnovitelného zdroje energie.

Navíc je třeba výsledné odhady investičních potřeb z modelu TIMES-CZ interpretovat jako dolní odhady, které jsou primárně vyvolané cílem optimalizace dekarbonizace energetického systému (navíc s omezeným zahrnutím infrastruktury). Tyto investice se přitom odehrávají v podmínkách sledování a naplňování i jiných cílů a zájmů, které je přímo i nepřímo ovlivňují (a často prodražují), někdy dokonce znemožňují – notorickým příkladem budiž (ne)výstavba větrných elektráren.

S tímto vědomím lze proto spíše jen orientačně shrnout, že poměr investičních potřeb a předpokládaných alokací dotačních programů se v souhrnu jeví příznivější u OZE, SZT a KVET a v menší míře i u technologií pro průmysl a sítě a akumulace, než jaký je u renovací budov a infrastruktury.

5. Přílohy

Tabulka 25: Seznam identifikovaných intervencí souvisejících s EGD (vč. kombinací) z VFR 2014-2020

intervence	Popis
II.1.013	Energeticky účinná renovace veřejné infrastruktury, demonstrační projekty a podpůrná opatření
II.1.014	Energeticky účinná renovace stávajícího bytového a domovního fondu, demonstrační projekty a podpůrná opatření
II.1.012	Jiné obnovitelné zdroje energie (včetně vodních, geotermálních a mořských elektráren) a integrace energie z OZE (včetně skladování, konverze elektřiny na plyn a infrastruktur vodíku z obnovitelných zdrojů)
II.1.011	Energie z obnovitelných zdrojů: z biomasy
II.1.010	Energie z obnovitelných zdrojů: solární
II.1.016	Vysoce účinná kombinovaná výroba tepla a elektřiny a dálkové vytápění
II.1.005	Elektřina (skladování a přenos)
II.1.015	Distribuční systémy inteligentní energie středního a nízkého napětí (včetně inteligentních sítí a systémů IKT)
II.1.009	Energie z obnovitelných zdrojů: větrná
II.2.017	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se minimalizace, třídění a recyklace)
II.2.019	Nakládání s živnostenskými, průmyslovými a nebezpečnými odpady
II.2.022	Čištění odpadních vod
II.2.020	Poskytování vody pro lidskou spotřebu (čerpání, zpracování, skladování a distribuční infrastruktura)
II.2.018	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se mechanicko-biologického zpracování, tepelného ošetření, spalování odpadu a skládkování)
II.2.021	Hospodaření s vodou a skladování pitné vody (včetně správy povodí, zásobování vodou, zvláštních opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, oblastních systémů měření a systémů měření jednotlivých spotřebitelů, systémů poplatků a snižování úniků)
II.3.024	Železnice (hlavní síť TEN-T)
II.3.025	Železnice (globální síť TEN-T)
II.3.026	Ostatní železnice
II.3.027	Mobilní majetek železnic
II.3.035	Multimodální doprava (TEN-T)
II.3.036	Multimodální doprava
II.4.043	Infrastruktura čisté městské dopravy a její propagace (včetně zařízení a kolejových vozidel)
IV.1.065	Výzkumná a inovační infrastruktura, procesy, přenos technologií a spolupráce v podnicích se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství a na odolnost vůči změně klimatu
IV.2.068	Energetická účinnost a demonstrační projekty v malých a středních podnicích a podpůrná opatření
IV.2.069	Podpora výrobních procesů šetrných k ŽP a účinné využívání zdrojů v malých a středních podnicích
IV.4.083	Opatření v oblasti kvality ovzduší
IV.4.085	Ochrana a obnova biologické rozmanitosti, ochrana přírody a ekologická infrastruktura

intervence	Popis
IV.4.086	Ochrana, obnova a udržitelné využívání lokalit sítě Natura 2000
IV.4.087	Opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik souvisejících s oblastí klimatu, jako jsou například eroze, požáry, záplavy, bouře a sucha, včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof
IV.4.088	Předcházení rizikům a řízení přírodních rizik nesouvisejících se změnou klimatu (zemětřesení) a rizik souvisejících s lidskou činností (například technologických nehod), včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof
IV.4.089	Sanace průmyslových objektů a kontaminované půdy

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 26: Klíč k seskupení právních forem do širší kategorie typ subjektu

Právní forma příjemce	Typ subjektu
Akciová společnost	podnikající
Církev a náboženské společnosti	ostatní sdružení
Dobrovolný svazek obcí	veřejný
Družstvo	podnikající
Evidované církevní právnické osoby	ostatní sdružení
Evropská společnost	podnikající
Fyzická osoba nepodnikající	fyzické osoby
Komora (hospodářská, agrární)	ostatní sdružení
Konsorcium evropské infrastruktury	školské a výzkumné
Kraj	veřejný
Městská část hlavního města Prahy	veřejný
Nadace	ostatní sdružení
Nadační fond	ostatní sdružení
Obec	veřejný
Obecně prospěšná společnost	ostatní sdružení
Odborová organizace	ostatní sdružení
Odborová organizace a organizace zaměstnavatelů	ostatní sdružení
Odštěpný závod zahraniční právnické osoby	podnikající
Organizace zaměstnavatelů	ostatní sdružení
Organizační složka státu	veřejný
Pobočný spolek	ostatní sdružení
Podnikající fyzická osoba tuzemská	podnikající
Příspěvková organizace zřízená územním samosprávným celkem	veřejný
Regionální rada regionu soudržnosti	veřejný
Samosprávná stavovská organizace (profesní komora)	ostatní sdružení
Společenství vlastníků jednotek	ostatní sdružení
Společnost komanditní	podnikající
Společnost s ručením omezeným	podnikající
Spolek	ostatní sdružení

Právní forma příjemce	Typ subjektu
Správa železnic, státní organizace	podnikající (státní)
Státní fond ze zákona nezapisující se do obchodního rejstříku	veřejný
Státní podnik	podnikající (státní)
Státní příspěvková organizace ostatní	veřejný
Státní příspěvková organizace ze zákona	veřejný
Školská právnická osoba	školské a výzkumné
Ústav	ostatní sdružení
Veřejná obchodní společnost	podnikající
Veřejná výzkumná instituce	školské a výzkumné
Vysoká škola (veřejná, státní)	školské a výzkumné
Zahraniční fyzická osoba	fyzické osoby
Zahraniční pobočný spolek	ostatní sdružení
Zájmové sdružení právnických osob	ostatní sdružení

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 27: převodník mezi intervencemi VFR 2014-2020 a třímístnými skupinami CEP

int14_kod	int14_nazev	CEP_kod
I.0.003	Produktivní investice do velkých podniků související s nízkouhlíkovým hospodářstvím	101
II.1.009	Energie z obnovitelných zdrojů: větrná	201
II.1.010	Energie z obnovitelných zdrojů: solární	201
II.1.011	Energie z obnovitelných zdrojů: z biomasy	201
II.1.012	Jiné obnovitelné zdroje energie (včetně vodních, geotermálních a mořských elektráren) a integrace energie z obnovitelných zdrojů (včetně skladování, konverze elektřiny na plyn a infrastruktur vodíku z obnovitelných zdrojů)	201
II.1.013	Energeticky účinná renovace veřejné infrastruktury, demonstrační projekty a podpůrná opatření	202
II.1.014	Energeticky účinná renovace stávajícího bytového a domovního fondu, demonstrační projekty a podpůrná opatření	202
II.1.016	Vysoce účinná kombinovaná výroba tepla a elektřiny a dálkové vytápění	202
II.2.017	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se minimalizace, třídění a recyklace)	401
II.2.018	Nakládání s odpady v domácnostech (včetně opatření týkajících se mechanicko-biologického zpracování, tepelného ošetření, spalování odpadu a skládkování)	401
II.2.019	Nakládání s živnostenskými, průmyslovými a nebezpečnými odpady	401
II.2.020	Poskytování vody pro lidskou spotřebu (čerpání, zpracování, skladování a distribuční infrastruktura)	302
II.2.021	Hospodaření s vodou a skladování pitné vody (včetně správy povodí, zásobování vodou, zvláštních opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, oblastních systémů měření a systémů měření jednotlivých spotřebitelů, systémů poplatků a snižování úniků)	302
II.2.022	Čištění odpadních vod	301
II.4.043	Infrastruktura čisté městské dopravy a její propagace (včetně zařízení a kolejových vozidel)	101
IV.1.065	Výzkumná a inovační infrastruktura, procesy, přenos technologií a spolupráce v podnicích se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství a na odolnost vůči změně klimatu	701
IV.2.068	Energetická účinnost a demonstrační projekty v malých a středních podnicích a podpůrná opatření	202

int14_kod	int14_nazev	CEP_kod
IV.2.069	Podpora výrobních procesů šetrných k životnímu prostředí a účinné využívání zdrojů v malých a středních podnicích	402
IV.2.070	Podpora energetické účinnosti ve velkých podnicích	202
IV.4.083	Opatření v oblasti kvality ovzduší	102
IV.4.085	Ochrana a obnova biologické rozmanitosti, ochrana přírody a ekologická infrastruktura	502
IV.4.086	Ochrana, obnova a udržitelné využívání lokalit sítě Natura 2000	502
IV.4.087	Opatření pro přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik souvisejících s oblastí klimatu, jako jsou například eroze, požáry, záplavy, bouře a sucha, včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof	803
IV.4.088	Předcházení rizikům a řízení přírodních rizik nesouvisejících se změnou klimatu (zemětřesení) a rizik souvisejících s lidskou činností (například technologických nehod), včetně zvyšování povědomí, civilní ochrany a systémů a infrastruktur řízení katastrof	803
IV.4.089	Sanace průmyslových objektů a kontaminované půdy	501

Zdroj: vlastní zpracování

6. Použité zdroje

- API (2024). *Statistiky OP PIK*. Dostupné z: <https://www.agentura-api.org/cs/op-pik-obecne/statistiky/>
- Ascend (2020). *Finanční analýza opatření ke zlepšení kvality ovzduší*. Praha: Ascend. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/financni-analyza-opatreni-ke-zlepseni-kvality-ovzd>
- Dotace EU (2024). *Čerpání v období 2014-2020*. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/cerpani-v-obdobi-2014-2020>
- EK (2023a). *ANNEX to the REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the implementation of the Recovery and Resiliency Facility: Moving forward*. Dostupné z: https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/COM_2023_545_1_Annex1-1-of-2_EN.pdf. [cit. 2024-01-24].
- EK (2023b). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council*. Online, PDF. Brussels: European Commission. Dostupné z: https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/COM_2023_545_1_EN_0.pdf. [cit. 2024-01-24].
- EK (2024a). *Recovery and Resilience Facility*. Online. European Commission. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/eueconomyexplained/recovery-and-resilience-facility_en. [cit. 2024-01-24].
- EK (2024b). *Nástroj pro oživení a odolnost*. Online. Evropská komise. Dostupné z: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_cs. [cit. 2024-01-24].
- EK (2024c). *REPowerEU: Cenově dostupná, bezpečná a udržitelná energie pro Evropu*. Online. Evropská komise. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_cs#diversifying_our_energy_supply. [cit. 2024-01-24].
- EP (2023). *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ESText s významem pro EHP*. In: Úřední věstník, L 275, 25. 10. 2023, s. 32, ISSN 1977-0626. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:02003L0087-20230605#toclid94>
- EÚD (2020a). *Energetická účinnost budov: je třeba klást větší důraz na nákladovou efektivnost*. Luxembourg: Evropský účetní dvůr. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_11/SR_Energy_efficiency_in_buildings_CS.pdf
- EÚD (2020b). *Evropský systém obchodování s emisemi: bezplatné přidělování povolenek bylo třeba lépe zacílit*. Luxembourg: Evropský účetní dvůr. Dostupné z: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_18/SR_EU-ETS_CS.pdf
- Evaluation Advisory CE (2018). *Ex-post evaluace programového období 2007 – 2013 v oblasti výzkumu a vývoje*. Brno: Evaluation Advisory Central Europe. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/44ed40a7-7c55-4232-8025-5aeccb3f1dc1/Ex-post_VaV_FINAL_181002.pdf.aspx?ext=.pdf
- IREAS centrum (2019). *Průběžné hodnocení OP Rybářství (k 31. 12. 2018) a analýza zavedení finančních nástrojů*. Praha: IREAS centrum. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/prubezne-hodnoceni-op-rybarstvi-v-roce-2019>
- MPO (2023). *Aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu*. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/2023/10/Aktualizace_NKEP_10_2023_final.pdf

- MZe ČR (2017). *Evaluace Víceletého národního strategického plánu pro akvakulturu: Závěrečná zpráva*. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/570276/Evaluace_VNSPA_2017_Zaverecna_zprava.pdf
- MŽP (2023). *ZÁVĚREČNÝ ÚČET ÚSTŘEDNÍCH ORGÁNŮ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2022. Kapitola č. 315: Ministerstvo životního prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zaverecny_ucet_kapitoly_315/\\$FILE/OR-SZU_kap_315_MZP_2022-20230921.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zaverecny_ucet_kapitoly_315/$FILE/OR-SZU_kap_315_MZP_2022-20230921.pdf)
- Naviga 4 (2017). *Zhodnocení dosavadního pokroku při dosahování cílů OPŽP 2014 – 2020*. Praha: Naviga 4. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/1093718366>
- Naviga 4 a HOPE Group (2017). *Procesní a výsledkové hodnocení OP Rybářství 2014–2020 (k 31. 12. 2016)*. Praha: Naviga 4 a HOPE Group. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/-q303895---WQTPtLtq/overovaci-studie-op-rybarstvi-2014-2020?linka=a424587>
- Naviga Advisory and Evaluation a VŠE (2023). *Ex-post evaluace OP PIK a replikace kontrafaktuální dopadové evaluace OP PI*. Brno: Naviga Advisory and Evaluation; Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Dostupné také z: https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppik-2014-2020/evaluace-a-analyzy/2023/10/01-VZ_Expost-OPPIK.pdf
- NKÚ (2021a). *Kontrolní závěr z kontrolní akce 20/05: Podpora energetických úspor u veřejných budov*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/K20005.pdf>
- NKÚ (2021b). *EU REPORT 2021: ZPRÁVA O FINANČNÍM ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉ UNIE V ČESKÉ REPUBLICE*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2021-cz.pdf>
- NKÚ (2022a). *Kontrolní závěr z kontrolní akce 21/06: Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na realizaci opatření v oblasti nakládání s odpady*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/K21006.pdf>
- NKÚ (2022b). *EU REPORT 2022: ZPRÁVA O FINANČNÍM ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉ UNIE V ČESKÉ REPUBLICE*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2022-cz.pdf>
- NKÚ (2022c). *Kontrolní závěr z kontrolní akce 21/09: Peněžní prostředky vynakládané na projekty návštěvnické infrastruktury související s ochranou přírody*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k21009.pdf>
- NKÚ (2023a). *Kontrolní akce č. 22/09: Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na podporu opatření na ochranu a péči o přírodu a krajinu*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/scripts/rka/detail.asp?cisloakce=22/09>
- NKÚ (2023b). *EU REPORT 2023: ZPRÁVA O FINANČNÍM ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉ UNIE V ČESKÉ REPUBLICE*. Praha: Nejvyšší kontrolní úřad. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2023-cz.pdf>
- NPO (2024a). 26. 9. 2023 – *Evropská komise schválila aktualizovaný Národní plán obnovy*. Online. Národní plán obnovy. Dostupné z: <https://www.planobnovy.cz/26-9-2023-evropska-komise-schvalila-aktualizovany-narodni-plan-obnovy>. [cit. 2024-01-24].
- NPO (2024b). *Hlavní pilíře*. Online. Národní plán obnovy. Dostupné z: <https://www.planobnovy.cz/hlavni-pilire>. [cit. 2024-01-24].
- Oddělení monitoringu a evaluací fondů EU, Odbor fondů EU a MŽP (2016). *Evaluace nastavení podmínek programu kotlíkové dotace v rámci OPŽP 2014-2020*. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/evaluace-nastaveni-podminek-programu-kotlikove-dot>

- Oddělení monitoringu a evaluací fondů EU, Odbor fondů EU a MŽP (2019). *Procesní hodnocení implementace územní dimenze*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/da81df31-6ecf-428a-9749-882bde3792ea/Zaverecna-zprava_verze-1-2_FINAL.pdf.aspx?ext=.pdf
- OECD (2021). *Green Budget Tagging: Introductory Guidance & Principles*. Paris: OECD. ISBN 978-92-64-54778-0.
- Regio Partner a AQE advisors (2016). *Evaluace efektů a dopadů dosažených realizací Operačního programu Praha - Konkurenceschopnost*. Praha: Regio Partner a AQE advisors. Dostupné také z: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/NOK/Evaluace/Evalua%C4%8Dn%C3%AD%20knihovna/2016/OPPK/ZAVERECNA_EVALUACNI_ZPRAVA_dopady_OPPK.pdf
- SFŽP (2023). *Revize Obecného programového dokumentu pro implementaci Modernizačního fondu v České republice po roce 2024*. Praha: Státní fond životního prostředí ČR. Dostupné také z: https://www.komora.cz/wp-content/uploads/2023/12/248_23_Priloha.pdf
- SFŽP (2024). *Národní plán obnovy*. Online. Státní fond životního prostředí České republiky. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/narodni-plan-obnovy/>. [cit. 2024-01-24].
- SPF Group a Evaluation Advisory CE (2018a). *Ex-post evaluace programového období 2007–2013 v oblasti nakládání s odpady a v oblasti snižování energetické náročnosti. Oblast nakládání s odpady*. Ústí nad Labem: SPF Group; Brno: Evaluation Advisory Central Europe. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/35b0bcc1-bb33-4280-b791-1970bffb211e/Odpady_ZZ_final-docx.pdf.aspx?ext=.pdf
- SPF Group a Evaluation Advisory CE (2018b). *Ex-post evaluace programového období 2007–2013 v oblasti nakládání s odpady a v oblasti snižování energetické náročnosti. Snižování energetické náročnosti*. Ústí nad Labem: SPF Group; Brno: Evaluation Advisory Central Europe. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/ex-post-evaluace-v-oblasti-nakladani-s-odpady-a-en>